

Vlaams
Parlement

vergadering **C235**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 12 mei 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van het voorstel van federaal minister Geens om gevangenisstraffen van minder dan één jaar te schrappen – 1677 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de capaciteit van het elektronisch toezicht – 1710 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plannen van de federale minister van Justitie om minder werk te geven aan de federale administratie van het gevangeniswezen en de federale rechtbanken en meer werk te geven aan de Vlaamse justitiehuisen – 1772 (2014-2015)	4
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Vlaamse beleid ten aanzien van intrafamiliaal geweld – 2049 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opname van (intra)familiaal geweld als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan – 2054 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseeel aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, en aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plannen om intrafamiliaal geweld uit het Nationaal Veiligheidsplan te schrappen – 2069 (2014-2015)	10
VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van verkorting van de ziekenhuisopname bij een bevalling – 2050 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van een verminderde duur van een kraamopname op het geven van borstvoeding – 2071 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ligduurverkorting en de uitbouw van kraamzorg en gezinshulp – 2074 (2014-2015)	20
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een justitiehuis voor het gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde – 2068 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over Woonzorg Brussel – 2098 (2014-2015)	31

VRAAG OM UITLEG van Danielle Godderis-T'Jonck aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de communicatie in het kader van bevolkingsonderzoeken – 2103 (2014-2015)

35

VRAAG OM UITLEG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van het voorstel van federaal minister Geens om gevangenisstraffen van minder dan één jaar te schrappen
– 1677 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de capaciteit van het elektronisch toezicht
– 1710 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Renaat Landuyt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plannen van de federale minister van Justitie om minder werk te geven aan de federale administratie van het gevangeniswezen en de federale rechtbanken en meer werk te geven aan de Vlaamse justitiehuizen
– 1772 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, we hebben het daarnet tijdens de regeling van de werkzaamheden al even over deze vraag gehad. Deze vraag heeft een raar parcours afgelegd. De vraag is op 28 april ingediend en werd in eerste instantie niet ontvankelijk verklaard.

We hebben het vorige week in deze commissie al uitgebreid gehad over de capaciteit van de enkelbanden. Wat vandaag meer expliciet voorligt, is de koppeling aan de plannen van minister Geens om niet langer in gevangenisstraffen van minder dan één jaar te voorzien. In plaats daarvan voorziet hij alternatieven zoals elektronisch toezicht met een enkelband, de verplichting een ontwenningsskuur te volgen en de verbeurdverklaring van geld of goederen. Ook de voorlopige hechtenis zou worden beperkt. Voor feiten waar een straf op staat tot drie jaar, zou in principe de enkelband altijd moeten kunnen.

We hebben het vorige week al gehad over de recent uitgekomen studie die stelt dat enkelbanden en elektronisch toezicht een heel goed alternatief zijn voor gevangenisstraffen en recidive beperken. Naast de positieve effecten is het voor de minister van Justitie een manier om de overbevolking in de gevangnissen verder terug te dringen. Omdat elektronisch toezicht is overgedragen naar Vlaanderen, hebben de plannen een impact op de capaciteit waarin we moeten voorzien.

Minister, werd er voorafgaand aan de lancering van dit plan door minister Geens overleg gepleegd met de gemeenschappen om na te gaan of zij kunnen voorzien in een stijging van de nodige capaciteit inzake elektronisch toezicht? Zo ja, wat is het resultaat van dat overleg?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Voorzitter, iemand heeft gezegd dat het de definitie van krankzinnigheid is om altijd hetzelfde te doen en een ander resultaat te verwachten. Dat is met deze vraag ook een beetje zo. Ik heb het gevoel dat we het daar vorige week of de week daarvoor al uitgebreid over hebben gehad. Ik neem aan dat het antwoord niet bijzonder zal verschillen.

Ik zal meteen de vier vragen stellen die ik op 25 maart heb ingediend. Hoeveel extra capaciteit in elektronische enkelbanden en mankracht vereist dit plan? Zult u

maatregelen nemen om dit op te vangen binnen uw budget? Welke implicaties zal het plan van minister Geens hebben op de Vlaamse begroting van 2016? Welke middelen zullen hiervoor worden vrijgemaakt? Gaat u voor deze hervorming wordt goedgekeurd nog in overleg treden met uw federale collega? Voor wanneer staat dit overleg gepland? Werd u al betrokken in de opmaak van het justitieplan? Bent u zelf betrokken geweest in het overleg met de magistratuur of zal dat nog gebeuren?

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Renaat Landuyt (sp.a): Voorzitter, ik ben er eveneens verheugd over dat deze vraag ontvankelijk is verklaard. Het ontvankelijkheidsmechanisme in het Vlaams Parlement is even wennen, althans voor mij.

Ik ben samen met de bevoegdheden inzake Justitie meegekomen naar het Vlaams Parlement. Naast de zorg voor mijn stad wil ik me daarvoor inzetten. *(Opmerkingen van de heer Björn Anseeuw)*

Mijn overkomst veroorzaakt blijkbaar enige verwarring. Ik ben meegekomen met de justitiebevoegdheden, met de persoonlijke doelstelling om dit nauwgezet op te volgen in het kader van mijn bezorgdheid omtrent justitie. Het justitieplan is meer dan wat in de krant is verschenen. Er is in het federale parlement over gedebatteerd en het is goedgekeurd. Dat is niet onbelangrijk voor het Vlaamse niveau in het kader van oude en nieuwe bevoegdheden.

Uw opvolger als federaal minister van Justitie heeft een zeer goede truc gevonden om het probleem van de rechtbanken en de gevangenen op te lossen. Hij draait de zaken om. Hij zegt dat de justitieapparaten – rechtbanken en gevangenen – niet méér moeten werken, maar dat er minder werk moet zijn voor hen. Dat is het ei van Columbus. Hij past dat toe op de rechtbanken door te zeggen dat veel werk niet door de rechtbanken moet gebeuren. Dat is al een hele ontlasting. Daarnaast zegt hij dat er een heel deel mensen uit de gevangenen moeten worden gehouden zodat er daar minder werk is. Hij zorgt wel voor een breuklijn. Het is erg raar dat de magistraten dat niet zelf hebben uitgevonden, maar dit terzijde.

Dat heeft implicaties voor het Vlaamse niveau. Als de rechtbanken ontlast moeten worden, dan wijst een en ander erop dat dit voor Vlaanderen voor de burgerlijke zaken meer werk zal betekenen en dat er meer middelen nodig zullen zijn. Eenzelfde logica past hij toe voor de strafrechtelijke materie. Op burgerlijk gebied geef ik volgende voorbeelden. Als de federale overheid zegt dat ze meer bemiddeling via de wet wil opleggen, dan is mijn vraag welke instanties daarvoor moeten instaan. Overheden die zichzelf een uitvoerende titel kunnen bezorgen, moeten zelf de kosten voor de normale procedure betalen. Als je het met andere woorden zelf kan regelen, kom dan de federale rechtbanken niet lastigvallen of het zal op eigen kosten zijn. Dat zijn twee voorbeelden op zuiver burgerlijk gebied die niet onschuldig zijn voor de Vlaamse overheid.

Het strafrechtelijke luik van de plannen is door de meerderheid in het federale parlement goedgekeurd. De minister zegt dat men in de federale wet in meer probatie-uitstel wil voorzien in geval van gevangenisstraf. Betekent dit extra opdrachten voor de probatie-assistenten en maatschappelijk assistenten die op elk niveau worden tewerkgesteld? Voor straffen van minder dan vijf jaar wil hij meer automatische invrijheidsstellingen zonder tussenkomst van de strafuitvoeringsrechtbanken. Dat gaat mensen vlotter uit de gevangenis krijgen, maar meestal wordt dit gekoppeld aan voorwaarden die dan weer door het andere niveau moeten worden begeleid.

Dan zijn bekendste punt: het bij federale wet afschaffen van straffen van minder dan een jaar. In dat verband wil hij autonome straffen invoeren. Dat betekent

dat de strafuitvoering op dat punt weer op het Vlaamse niveau zit. Om nog niet te spreken van de vraag wat dit betekent voor onze decretale wetgeving, die voortdurend uitgaat van gevangenisstraffen van minder dan een jaar. Die vraag is eigenlijk voor minister-president Bourgeois.

Minister, binnen uw bevoegdheidssterrein heb ik de volgende vragen.

U bent minstens gedeeltelijk Vlaams minister van Justitie. Ik moet mij hier nog verontschuldigen voor het feit dat ik met minister-president Bourgeois een klein contact heb gehad tijdens een commissievergadering. Daaruit werd afgeleid dat hij minister van Justitie zou worden. Hij ging daarmee akkoord, maar eigenlijk deed hij u daarmee onrecht aan omdat een gedeelte van de bevoegdheden die eigenlijk justitiebevoegdheden zijn, ook bij u zijn. Op dat vlak denk ik dat het een beetje een gemiste kans is om het op het Vlaamse niveau beter te groeperen. Naast Binnenlandse Zaken en Arbeid had men al jaren een minister moeten hebben die alle justitiebevoegdheden coördineert. Los daarvan: u bent bevoegd voor zorg, bemiddeling en strafuitvoering. Heeft uw federale collega u op dat vlak gecontacteerd voordat men eenzijdig zo'n justitieplan zou lanceren?

Minister, is er een akkoord omtrent het om besparingsredenen afschuiven van taken van het federale gerecht naar de Vlaamse justitiehuisen? Gaat u, of gaat de Vlaamse Regering, met andere woorden akkoord met het meerwerk dat de federale overheid naar de Vlaamse overheid wil doorschuiven? Met steun van alle meerderheidspartijen, tussen haakjes.

Dreigt hier geen belangenconflict? Bent u bereid hieromtrent overleg te eisen, te vragen of te fluisteren, of door de minister-president te laten eisen? Misschien is dat al gebeurd, wat logisch zou zijn.

Zou het minstens niet goed zijn dat het federale Justitieplan zou worden onderworpen aan een soort van Vlaamse implicatieanalyse? Op dat vlak moet toch minstens het signaal worden gegeven naar het federale niveau dat men niet meer zomaar eenzijdig beslissingen op het vlak van Justitie kan nemen omdat er altijd implicaties zijn voor het andere niveau.

Meer specifiek, hebt u eigenlijk zicht op de gevolgen voor de Vlaamse overheid van wat het federaal parlement blijkbaar zal doordrukken in wat de minister 'potpourri'-wetgeving noemt? Hij zal snel gaan. Hij heeft al een eerste potje klaar, heb ik ergens gelezen. 'Potpourri'-wetgeving, dat is een nieuwe term. Naast de wet 'Diverse bepalingen' is er nu op federaal niveau voor Justitie de techniek van de 'potpourri'-wetgeving. Ik heb die term niet uitgevonden, hij komt echt van de minister. Maar de term betekent wel dat men zeer vlug wil gaan. Hebben jullie daarover op de een of andere manier tijdig overleg kunnen hebben?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De bijzondere wetten inzake staatshervorming voorzien in een verplicht overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen indien de opdrachten van de justitiehuisen wijzigen. Zie hiervoor artikel 6, paragraaf 3bis, 4°, van de bijzondere wet. Overeenkomstig het samenwerkingsakkoord van 17 december 2013 zal dit overleg plaatsvinden in het kader van de Interministeriële Conferentie (IMC) Justitiehuisen. Een eerste IMC Justitiehuisen vond plaats op 16 maart 2015. Een tweede vergadering komt er in de loop van de maand juni.

Alle maatregelen in uitvoering van het federale Justitieplan van minister Geens die een impact zullen hebben op de opdracht van de Vlaamse justitiehuisen en het Vlaams Centrum Elektronisch Toezicht zullen het voorwerp uitmaken van overleg met de federale overheid binnen de IMC Justitiehuisen. Een aantal

technische IMC-werkgroepen bereiden dit momenteel voor, met het oog op de volgende vergadering van de IMC. Overleg is uiteraard nodig tussen de federale overheid, die finaal de opdrachten zal blijven bepalen, en de gemeenschappen als uitvoerders van deze opdrachten omdat we als betrouwbare partners willen blijven samenwerken, om zo het beleid te kunnen stroomlijnen.

Naast het overleg tussen de federale overheid en de gemeenschappen binnen de IMC Justitiehuisen werden in bovenvermeld samenwerkingsakkoord ook overlegstructuren opgericht om de samenwerking tussen de justitiehuisen en de federale instanties, waaronder de magistratuur, vorm te geven. Er is voorzien in een overkoepelend overleg op het centrale niveau en in lokaal overleg op het niveau van het gerechtelijk arrondissement. Op de IMC van 16 maart werden verdere afspraken gemaakt in verband met de start van deze overlegorganen. De gemeenschappen erkennen immers de nood aan overleg tussen de justitiehuisen en de federale instanties. Om de samenwerking met de zetelende en de staande magistratuur te evalueren en te optimaliseren, willen we overleggen met het College van Hoven en Rechtbanken en het College van Procureurs-Generaal. Op dit overleg zullen we de afstemming van de capaciteit van de justitiehuisen met de opdrachtgevers agenderen. Ook door middel van deelname aan de expertisenetwerken van het College van Procureurs-Generaal en de vertegenwoordiging van Vlaanderen door de minister-president in het College van Procureurs-Generaal kan overleg plaatsvinden.

Momenteel maken we een globale Vlaamse impactanalyse op basis van de ideeën in het Justitieplan van minister Geens. In dit plan komen verschillende aspecten aan bod die een directe of indirecte impact hebben, zowel in daling als in stijging van werklast, op de Vlaamse bevoegdheden en actoren. In dit stadium is een concrete impactanalyse nog niet mogelijk, niet voor wat betreft een impact op de werklast binnen de afdeling Justitiehuisen, noch wat betreft een impact op een specifieke opdracht zoals elektronisch toezicht. Het zou wel zinvol zijn om op basis van de concrete wetsontwerpen en maatregelen die impactanalyse te kunnen uitvoeren.

Op basis van de concrete elementen in de uitvoering van het federale Justitieplan en een nulmeting binnen de afdeling Justitiehuisen zullen we de mogelijke concrete impact van het federale Justitieplan in kaart brengen.

Aangezien een eventuele inschatting van de budgettaire impact pas kan worden gemaakt nadat concrete wetsvoorstellen werden geformuleerd en na overleg over deze voorstellen met de gemeenschappen, kunnen we nu nog niet helemaal vooruitlopen op de opmaak van de begroting 2016. Het is uiteraard evenwel belangrijk dat de Vlaamse Regering voor de strafuitvoering, waarin zij geen impact heeft op het aantal mandaten dat door de rechtbanken wordt opgelegd, voldoende middelen ter beschikking stelt.

In het kader van de verdere uitvoering van de Bijzondere Financieringswet, die in een aanpassing voorziet van de federale dotatie bij stijging van het aantal mandaten, werd binnen de IMC een werkgroep opgericht die de opdracht heeft de opdrachten van de justitiehuisen te definiëren, alsook de weging en de wijze van registratie die als basis moet dienen om de dotatie te bepalen. Het Rekenhof zal om de drie jaar en voor het eerst in 2019 de evolutie van het aantal mandaten nagaan.

Op 23 april 2015 behaalde het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht een dagcijfer van 1114 actieve enkelbanden. Op basis van de concrete elementen die zullen blijken uit de wetsontwerpen in uitvoering van het federale justitieplan en een nulmeting binnen de afdeling justitiehuisen, zal de bijkomende nood aan capaciteit in kaart worden gebracht. Bij de opmaak van de begroting 2016 en volgende zullen we de bijkomende noden voor de uitvoering van de opdrachten van de justitiehuisen en het Vlaams Centrum voor Elektronisch Toezicht in kaart brengen en bekijken of we de middelen daarvoor ook kunnen mobiliseren.

U vraagt of ik akkoord ga met het afschuiven van taken van de federale overheid naar de Vlaamse overheid door besparingen. Ik wens vooral mee te werken aan een geloofwaardige uitvoering van straffen en maatregelen, zoals ook gestipuleerd in onze beleidsnota. Als Vlaamse partner in de strafrechtsketen zullen we daartoe onze verantwoordelijkheid opnemen.

Een belangrijk onderdeel van de verdere uitbouw van de nieuwe Vlaamse bevoegdheid inzake de justitiehuisen is het uitklaren van de kerntaken en de rol van de justitiehuisen ten aanzien van de burgers, organisaties en justitiële actoren. De Vlaamse Regering heeft in dit verband vorige vrijdag een concept-nota goedgekeurd waarin er vooral wordt gefocust op een plan van aanpak.

Tot slot beoog ik ook een respectvolle samenwerking met de federale gerechtelijke en penitentiaire actoren die finaal de input van de justitiehuisen bepalen. Het is niet zozeer de minister van Justitie dan wel de magistraat-opdrachtgever die deze input in de praktijk bepaalt, weliswaar binnen de grenzen die de wetgever toelaat. Het is mijn intentie om, in kader van deze samenwerking, de noodzakelijke structurele en bindende operationele afspraken te maken, in het bijzonder met betrekking tot de beschikbare capaciteit voor een kwaliteitsvolle opdrachtvervulling.

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Mevrouw Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Een aantal elementen hebben we inderdaad verleden week al gehoord.

Ik wil even nagaan of ik het goed heb begrepen. De IMC vond plaats op 16 maart, twee dagen voordat minister Geens met zijn plannen kwam, want dat was – als ik mij niet vergis – op 18 maart. Ik neem aan dat die plannen daar besproken zijn en dat u daar inhoudelijk kunt achter staan?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Ik heb geen verdere vragen.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Renaat Landuyt (sp.a): Ik wil graag twee opmerkingen maken.

Minister, uw antwoord stelt mij tevreden. Alleen had ik de kleine opmerking dat men in de wetgeving spreekt van verplicht overleg als de justitiehuisen hun opdrachten wijzigen. Ik denk dat we hier voor een nieuw fenomeen staan dat de opdrachten dreigen te vermeerderen zonder dat ze wijzigen in de juridische zin, tenzij dat wijzigen ook vermeerderen betekent. Zoals u zelf zegt, zal de rechter meer mogelijkheden hebben om opdrachten te geven omdat de wet in die mogelijkheden zal voorzien. Dat impliceert toch dat men zich ervan bewust is dat men een zekere werklast doorschuift naar het andere niveau.

Ik ben zeker tevreden dat er sprake is van een impactanalyse, wat nog altijd een beter woord is dan een implicatie-analyse. Het lijkt mij een heel goed compromis om te eindigen met een impactanalyse van wat er op federaal niveau gebeurt.

Wat de aspecten strafvervolgning betreft, zal ik mij richten tot de bevoegde minister-president.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Die plannen zijn toen nog niet in extenso besproken, omdat minister Geens nog een heel formeel circuit op moest gaan op het federale niveau. Maar uiteraard wisten wij allemaal dat er een plan op komst was en

hebben we gezegd dat we snel overleg wilden over dat plan. We veronderstellen natuurlijk dat zo'n plan wel implicaties zal hebben.

Ben ik het eens met dat plan? Ik zal mij niet uitspreken – en moet dat ook niet – over de concrete modaliteiten van dat plan. Het is een heel breed plan, met heel veel aspecten. Over één grondbeweging, het doorzetten van een beweging die we toch al wat jaren geleden hebben doorgezet in de Belgische justitie, namelijk een gemeenschapsgerichte justitie, ben ik het persoonlijk natuurlijk wel eens. De visie over een justitie die niet in een ivoren toren zit en beseft dat hij niet alleen voor zichzelf bestaat, maar dat hij een rol en een functie heeft in het organiseren van een goede en rechtvaardige samenleving, is een visie die al enige tijd opgang maakt in de wereld van de justitie. Ik denk dat dat plan qua basisfilosofie daar voor een stuk op bouwt. Ik ben het eens met die visie als globale benadering. Ik heb daarvoor trouwens zelf een pleidooi gehouden, al was het voor een korte periode.

Mijnheer Landuyt, u vraagt naar de libellé van de Bijzondere Wet en de modaliteiten van het samenwerkingsakkoord. Ik denk – dat is mijn algemene benadering – dat we hier voor een behoorlijk novum staan, namelijk een zeer grote of meer expliciete verantwoordelijkheid van de gemeenschappen in het geheel van de strafuitvoering. Het zal in de eerste periode toch wat zoeken zijn naar de juiste structuren en methoden om daarmee overweg te kunnen – u bent daar evengoed als ik mee vertrouwd –, ook vanuit het oogpunt van de magistratuur.

De vertegenwoordigers van de zetelende en staande magistratuur zullen ook met de gemeenschappen zaken moeten proberen af te spreken, met respect voor ieders bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Mijn aanvoelen is dat het nu niet zozeer een kwestie is van al dan niet verplicht overleg in de strikte betekenis van de regelgeving. Het lijkt me evident dat over deze materies overleg moet plaatsvinden. Hoe kun je anders de zaken behoorlijk op elkaar afstemmen? Ik heb begrepen dat ook de minister van Justitie dat evident vindt.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Renaat Landuyt (sp.a): Ik denk dat er eten en drinken zit in uw nota, minister. Maar ik wil wijzen op een zin uit het akkoord. De federale overheid maakt een zeer bewuste keuze, ook om besparingsredenen, om de taak van rechtbanken en gevangenis te beperken. Dat is slecht en goed nieuws. Men kan twijfelen of het een efficiënte benadering is. Maar het opent mogelijkheden om op Vlaams niveau heel sterk proactief in te vullen wat een gemeenschapsjustitie zou kunnen zijn.

Ik vind het een heel fundamentele keuze, ik citeer daarom pagina 24 van het Justitieplan: "Effectieve besparingen zijn mogelijk wanneer Justitie zich kan concentreren op haar kerntaken en minder 'eenheden' produceert. Concreet moet worden ingezet op een vermindering van het aantal vonnissen en arresten en op het beperken van de penitentiaire bevolking." Dat klinkt zeer logisch vanuit het besturen van twee fabrieken, de rechtbank en de gevangenis. Maar het is in tegenspraak met wat u zegt over gemeenschapsjustitie in de niet-institutionele zin. Dat is een rechtbank die zich terugtrekt. Justitie is misschien meer dan dat. Daarom zeg ik dat er veel werk is op het veld om dat in te vullen, want de federale overheid wil het niet meer doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Vlaamse beleid ten aanzien van intrafamiliaal geweld – 2049 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opname van (intra)familiaal geweld als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan – 2054 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Ann Brusseel aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, en aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de plannen om intrafamiliaal geweld uit het Nationaal Veiligheidsplan te schrappen – 2069 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans (CD&V): Op donderdag 30 april vernamen we dat de lokale politie ervoor pleitte om intrafamiliaal geweld als thema niet langer als een prioriteit op te nemen in het Nationaal Veiligheidsplan. Dat was sinds 2008 een van de tien prioriteiten, maar volgens de voorzitter van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie was dat niet langer een noodzaak, een mening die gedeeld werd door de commissaris-generaal van de federale politie, Catherine De Bolle.

Intussen heeft hierover ook een debat plaatsgevonden in de Kamer en hebben heel wat mensen hun mening geuit. Ik begrijp wel dat er punten als prioriteit naar voren moeten worden geschoven in een nationaal plan en dat het niet automatisch betekent dat er geen aandacht meer zal zijn voor een thema dat niet langer een prioriteit is. Maar gelet op de vele slachtoffers en de aard en de ernst van deze problematiek vind ik het een bijzonder fout signaal.

In de plenaire vergadering hebben we het er ook nog over gehad. Uit recente cijfers blijkt dat er per jaar ongeveer 40.000 aangiftes worden gedaan bij de politie, dat zijn ongeveer 100 aangiftes per dag. In meer dan 162 gevallen is er sprake van een dodelijk slachtoffer. Die cijfers blijven tot de verbeelding spreken, zeker als we weten dat slachtoffers pas na heel wat incidenten aangifte doen, dat de situaties die bij de politie komen, bijzonder ernstig zijn, levensbedreigend, en dat er bijna altijd kinderen zeer intens bij betrokken zijn.

De politiestatistieken en de cijfers zijn maar een topje van de ijsberg. Het aantal slachtoffers ligt hoger en de kinderen die opgroeien met dergelijk geweld zitten niet eens in de statistieken.

Uitspraken en mogelijke beslissingen als deze hebben het risico, en dat is mijn vrees, om de drempel om aangifte te doen en hulp te zoeken te verhogen, terwijl het net zo belangrijk is om vroeg te kunnen ingrijpen. Hoe vroeger men kan ingrijpen in het proces van geweld tussen partners of binnen gezinnen, hoe meer kans op slagen en hoe kleiner de kans op recidive. Het beleid moet een continuüm aanbieden, waarbij we hulp aanbieden over de hele lijn van prille preventie tot en met hulpverlening na sanctie.

Uit onze Vlaamse gegevens, alle informatie van aan de ene kant het meldpunt 1712 en aan de andere kant het algemeen welzijnswerk, dat inzet op slachtoffers en daders, blijkt dat intrafamiliaal geweld nog heel sterk ingebed is in onze

samenleving. Informatie over de bezettingsgraad van vluchthuizen bevestigt dat. De Vlaamse hulpverlening kan het verschil maken en doet dat dagelijks. We moeten blijven inzetten op die laagdrempelige en aanklampende zorg. Intrafamiliaal geweld moet een prioriteit blijven, al dan niet in dat plan, maar zeker bij wat we in Vlaanderen kunnen doen.

Minister, wat kunnen we vanuit Vlaanderen doen, blijven doen en mogelijk bijkomend doen om het brede thema van intrafamiliaal geweld de aandacht en opvolging te geven die het nodig heeft en gekregen heeft? Zo kunnen we het foute signaal van de federale en lokale politie dat intrafamiliaal niet langer prioritair is, rechte trekken.

Intrafamiliaal geweld kunnen we niet los zien van relatieondersteuning en familiebemiddeling in de breedst mogelijke zin. Welke rol ziet u weggelegd voor het aanbod van relatieondersteuning en familiebemiddeling in een brede, preventieve en curatieve aanpak van intrafamiliaal geweld?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik wil iets zeggen over een vraag die ik eerder had ingediend, ook al is onze vaste voorzitter, de heer Van Malderen, niet aanwezig. Al op 12 maart 2015 diende ik een vraag om uitleg in met betrekking tot het behouden van intrafamiliaal geweld als prioriteit in de zonale veiligheidsplannen en de tendens om dat steeds minder te doen. De voorzitter van deze commissie heeft die vraag toen onontvankelijk verklaard. Dat maken vele leden al eens mee. Hij vond het niet actueel genoeg, of iets waarover een schriftelijke vraag moest worden gesteld, ik weet het niet meer precies.

Toen twee weken geleden uitgebreid in de pers kwam dat intrafamiliaal geweld niet als prioriteit zou worden behouden in het Nationaal Veiligheidsplan, konden de vragen blijkbaar wel worden gesteld. Dat betreurt ik. Zo gaat onze commissievoorzitter mee in de aanpak om enkel wat uitgebreid in de pers aanbod komt hier te bespreken. Dat is niet de bedoeling.

Het voordeel is dat ik intussen een antwoord had gekregen van minister Vandeurzen op mijn schriftelijke vraag over de opname van intrafamiliaal geweld als prioriteit in de zonale veiligheidsplannen. De minister was heel duidelijk dat hij dat zeer belangrijk vindt en alle middelen zou aanwenden die Vlaanderen ter beschikking staan om ervoor te zorgen dat het wel als belangrijk wordt gezien in het Nationaal Veiligheidsplan.

De voorbije jaren zijn heel wat inspanningen gebeurd op het vlak van de aanpak van misbruik, geweld en kindermishandeling. In maart 2012 werd het meldpunt 1712 operationeel. Van de 4852 oproepen die het meldpunt in 2014 ontving, handelden 3196 of ruim 65 procent over psychisch geweld, fysiek geweld, verwaarlozing en seksueel geweld. De meeste personen op wie de oproepen betrekking hadden, namelijk 2975 van 5991 of bijna de helft, waren betrokken bij intrafamiliaal of partnergeweld en kindermishandeling. Dat bleek uit cijfers die u gaf, minister, in het antwoord op mijn schriftelijke vraag van januari 2015.

Ook ging er de voorbije periode veel aandacht naar de begeleiding en de erkenning van slachtoffers van historisch geweld en misbruik. Op 2 april 2014 keurde de plenaire vergadering de resolutie goed betreffende de erkenning van de slachtoffers van geweld en misbruik in jeugd- en onderwijsinstellingen in Vlaanderen en het omgaan met geweld in het algemeen. Daarin wordt onder meer gesteld dat inzake geweld en misbruik permanente vorming en sensibilisering in alle geledingen van de samenleving moeten worden georganiseerd. Ook wordt gevraagd naar het investeren in opleiding en permanente vorming met

betrekking tot ethische ruimte en verantwoordelijkheid in het omgaan met verontrustende situaties in diverse contexten.

De beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor deze legislatuur gaat evenmin voorbij aan dit thema, collega's. Een van de operationele doelstellingen in die nota is het ontwikkelen van een gericht beleid om geweld, misbruik en kindermishandeling beter aan te pakken. Minister, u stelt in de beleidsnota te willen inzetten op de uitvoering, versterking en verankering van acties die bijdragen tot de preventieve aanpak van deze problematiek. Bovendien lezen we dat daarbij gestreefd wordt naar "consistentie en afstemming met evoluties in de beleidsdomeinen onderwijs, sport, binnenlandse zaken (politie) en justitie" en dat wordt gewerkt aan "het uitbreiden van de modaliteiten van informatie-uitwisseling tussen welzijn, politie en justitie met het oog op een gecoördineerde aanpak van onder meer kindermishandeling, intra-familiaal geweld, (...) seksueel geweld, ouderen-mis(be)handeling". Het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huishoudelijk geweld en het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind moeten daarbij het referentiekader vormen.

Bovendien werd in 2011 een samenwerkingsakkoord gesloten tussen de federale staat en de Vlaamse Gemeenschap met betrekking tot de oprichting van een Vlaams Forum Kindermishandeling. Dit forum bespreekt de structurele problemen inzake de aanpak van kindermishandeling en doet aanbevelingen aan de bevoegde federale en Vlaamse overheden. Onder meer een vertegenwoordiger van de Vlaamse minister bevoegd voor de bijstand aan personen en het gezondheidsbeleid, alsook een vertegenwoordiger van de Vaste Commissie voor de Lokale Politie maken deel uit van dit forum.

Vanuit deze overweging moeten we stilstaan bij een trend in de nieuwe zonale veiligheidsplannen van de politie, een trend die door het Comité P ook aan de kaak wordt gesteld en die het onderwerp uitmaakte van de recente schriftelijke vraag waarnaar ik daarnet verwees, die ik dus eerst had ingediend als een vraag om uitleg. De zonale veiligheidsplannen, die in 2014 werden opgemaakt en geldig zijn tot 2017, besteden minder aandacht aan de problematiek van intrafamiliaal geweld. Terwijl vroeger in 46,6 procent van de plannen in Vlaanderen familiaal geweld als een prioriteit stond vermeld, is dit nu nog maar in 41,5 procent van de plannen het geval. In Wallonië is het zelfs nog erger.

Wanneer het thema wordt opgenomen in het Veiligheidsplan, schenken politiezones, onder meer door de opmaak van draaiboeken en afspraken, uitdrukkelijk meer aandacht aan fysiek, seksueel en psychologisch geweld binnen een gezin. De lokale politie is dikwijls de eerste instantie die in contact komt met situaties waarin deze vorm van geweld de kop opsteekt. Zo kunnen meldingen worden gemaakt en kan hulpverlening worden opgestart.

Nu blijkt ook dat het thema niet zal worden behouden als prioriteit bij de opmaak van het nieuwe Nationaal Veiligheidsplan voor de periode 2016-2019, en dat terwijl er bij de 193 lokale politiezones in 2013 meer dan 40.000 aangiften van, vooral fysiek en psychisch, partnergeweld binnenkwamen.

Minister, in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag van 19 maart 2015 stelt u dat op basis van het samenwerkingsakkoord betreffende het strafrechtelijk en het veiligheidsbeleid van 7 januari 2014 de gemeenschappen en gewesten een bijdrage leveren tot de Kadernota Integrale Veiligheid en het Nationaal Veiligheidsplan, en dat u van deze mogelijkheid gebruik zult maken om te verzekeren dat voldoende aandacht uitgaat naar de preventie en aanpak van intrafamiliaal geweld, misbruik en kindermishandeling. Ook adviseerde het Vlaams Forum Kindermishandeling om de thematiek op te nemen in de basisopleiding in de politieschool en om te blijven inzetten op vorming op het vlak van vechtscheidingen.

Minister, wat is uw reactie op het recente bericht dat intrafamiliaal geweld en partnergeweld in het Nationaal Veiligheidsplan niet als prioriteiten zullen worden behouden? Hoe en wanneer is er overleg tussen de federale overheid en de deelstaten geweest of nog gepland? Welke stappen zult u zetten om intrafamiliaal geweld alsnog in het Nationaal Veiligheidsplan te laten opnemen?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, ik wil even in herinnering brengen dat de Senaat de toepassing van het tijdens de Wereldvrouwenconferentie opgestelde Actieplatform van Peking een tijdje geleden uitvoerig heeft besproken. Een belangrijk gedeelte van dat rapport heeft betrekking op de bestrijding van geweld. We hebben toen hoorzittingen georganiseerd en experts gehoord. De mensen die op het terrein werken, hebben getuigenissen afgelegd. Vaak waren die getuigenissen erg beklijvend. We hebben pijnlijke zaken vernomen. Eigenlijk waren we het over alle partijgrenzen heen betrekkelijk snel eens over een aantal aanbevelingen en over maatregelen die volgens ons moesten worden genomen.

Velen waren dan ook onaangenaam verrast toen eind april 2015 in de pers verscheen dat intrafamiliaal geweld in het Nationaal Veiligheidsplan geen prioriteit meer zou zijn. Dat iets geen prioriteit is, betekent natuurlijk niet dat er geen aandacht meer aan wordt geschonken. We vinden dit echter toch een verkeerd signaal. Minister van Binnenlandse Zaken Jambon heeft bevestigd dat in het aantal prioriteiten zal worden gesnoeid. Hij heeft in verband verwezen naar de consultatieronde met de politiediensten, de deelstaten en de Federale Regering die finaal uitsluitsel moet brengen. Deze consultatieronde zou momenteel volop aan de gang zijn.

Minister, in De Standaard van 30 april 2015 hebt u laten weten dat intrafamiliaal geweld volgens u wel degelijk in het Nationaal Veiligheidsplan thuishoort. Dat heeft me verheugd. Het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen heeft eveneens laten weten het een slecht idee te vinden partnergeweld als prioriteit te schrappen. Hetzelfde geldt voor de Belgische Nationale Vrouwenraad en andere middenveldorganisaties.

Mevrouw Jans, u hebt de cijfers daarnet al duidelijk naar voren gebracht. Ik wil even onderstrepen dat het in onze samenleving om een groot aantal slachtoffers gaat. Daarnaast is er nog een behoorlijk groot aantal niet-gekende slachtoffers. Dit is het zogenaamde 'dark number'.

Volgens politiestatistieken zijn in 2013 bijna 40.000 aangiftes van partnergeweld gedaan, meer bepaald 39.746. De reële cijfers liggen eigenlijk nog hoger. De omvang en de ernst van het probleem blijken hieruit. We mogen de slachtoffers niet in de kou laten staan. We moeten er alles aan doen om de drempel voor de aangiftes van partnergeweld te verlagen.

Ik verwijs in dit verband naar de talrijke aanbevelingen die we hebben opgenomen in het verslag van de commissie van de Senaat die zich over dit thema heeft gebogen. We hebben een aantal concrete aanbevelingen naar voren geschoven. Om een idee te geven van de richting die deze aanbevelingen uitgaan, zal ik een paar voorbeelden geven. Het betreft hier uiteraard verschillende bestuursniveaus. Het gaat niet enkel om de federale overheid, maar ook om de Vlaamse overheid. Indien dat niet het geval zou zijn, zou dit punt hier ook niet aan bod komen.

Het gaat onder meer om een aangiftedrempelverlaging door het gebruik van het internet, om aparte aangifteruimtes bij de politie. Het gaat eveneens om gedetailleerde en uniforme protocols die slachtoffers in staat moeten stellen in

alle discretie een klacht in te dienen en die voor een betere opvang en begeleiding moeten zorgen. Verder gaat het om een betere opleiding voor het personeel. Dit heeft niet enkel betrekking op het personeel van de politiediensten, maar ook op mensen in de zorgsector en in het onderwijs, waar de getuigenissen aan de oppervlakte komen.

Sinds 1 maart 2013 mogen artsen, advocaten, politiebeambten en andere personen die door het beroepsgeheim zijn gebonden het parket inlichten wanneer ze weet hebben van partnergeweld. Het strafwetboek laat in dat geval een schending van het beroepsgeheim toe. Deze maatregel heeft het expliciete doel het aantal feiten van partnergeweld terug te dringen. We beschikken nu, twee jaar na de invoering van deze wet, echter nog steeds niet over een meldcode, een concreet stappenplan dat de hulpverleners kan helpen indien ze in het geval van partnergeweld hun beroepsgeheim al dan niet kunnen verbreken. Volgens de hulpverleners blijkt dit nochtans vrij cruciaal. Ze zouden op die manier behoorlijke stappen vooruit kunnen zetten.

Als deelstaatsenator heb ik de gelegenheid gehad een schriftelijke vraag over dit thema in te dienen. Uit het antwoord van de federale minister van Justitie blijkt dat er geen concrete cijfers kunnen worden gegeven over het aantal gevallen van partnergeweld die aan het licht zijn gekomen omdat een hulpverlener zijn beroepsgeheim heeft doorbroken. Indien dit een belangrijke hefboom of instrument kan zijn, lijkt het me nochtans interessant die cijfers bij te houden en in een aparte codering te voorzien.

Indien we een volledig zicht op de bestaande problemen en valkuilen zouden hebben, zouden we ook betere oplossingen kunnen bedenken. Uit een proefproject bij gynaecologen blijkt dat deze aanpak werkt. Indien ze een specifieke opleiding krijgen en over de nodige instrumenten beschikken om de slachtoffers te bevragen, blijkt het aantal aangiftes toe te nemen. In Nederland, waar de meldcode voor artsen al jaren bestaat, is het aantal aangiftes sterk toegenomen.

Het voornemen partnergeweld in het Nationaal Veiligheidsplan niet langer als een prioriteit te beschouwen, staat haaks op de wil van het Vlaams Parlement, de wil van de federale volksvertegenwoordigers die we hebben gehoord, de inhoud van het regeerakkoord en de wil van de senatoren die zich over de kwestie hebben gebogen. Het gaat in tegen alle beleidsmaatregelen die op til zijn om partnergeweld efficiënt in te dijken.

Minister, ik zal mijn vragen ook aan de minister van Gelijke Kansen stellen. Ik weet echter niet wanneer die vraag om uitleg aan bod zal komen.

In welke mate zijn de deelstaten al gehoord in verband met de prioriteiten in het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2020? Hoe verlopen de consultaties? Wat is de vooropgestelde timing?

Zult u het standpunt dat u en het Instituut voor de gelijkheid van Vrouwen en Mannen in De Standaard hebben verwoord tijdens de consultatieronde effectief doorgeven? Wat is het standpunt van de Vlaamse Regering? In welke mate weegt de mening van de deelstaten op de discussie?

In welke acties en eventuele stappen zult u vanuit uw eigen beleidsdomeinen tijdens deze legislatuur voorzien om partnergeweld tegen te gaan, om de slachtoffers bij te staan en om de meldingen te faciliteren?

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

De heer Björn Anseeuw (N-VA): Voorzitter, ik zal niet in herhaling vallen en alle reeds vermelde cijfers opnieuw opsommen. Om te beginnen, wil ik een open

deur intrappen: de strijd tegen intrafamiliaal geweld moet onverkort worden voortgezet. Als we iets uit de hier aangehaalde cijfers kunnen afleiden, is het dat die cijfers niet goed zijn. Als we naar de cijfers van de voorbije jaren kijken, merken we echter dat ze al jaren niet goed zijn en ook niet substantieel verbeteren.

De aanleiding van de vragen om uitleg die hier zijn gesteld, is de mogelijkheid de strijd tegen intrafamiliaal geweld niet langer als een prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan op te nemen. Het gaat om een mogelijkheid, want er is nog geen beslissing genomen. De prioritering van de problematiek blijkt echter ook het antwoord niet te zijn. Dat maakt volgens mij niet zo veel verschil.

Als ik me niet vergis, is dit al sinds 2008 een prioriteit. Het gevaar van gewenning treedt hierbij op. Indien iets lang genoeg een prioriteit is, begint het hoe langer hoe meer tot het meubilair van de politionele activiteiten te behoren. De voorbije jaren is volgens mij knowhow opgebouwd, maar het gevaar van de gewenning treedt op. Het lijkt me niet meer dan logisch dat dit in vraag wordt gesteld. Ik wil echter geen voorafname doen op een beslissing die op een andere plaats zal worden genomen.

Zoals reeds is gesteld, is wat niet langer een prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan is daarom niet minder belangrijk. Dat hebben alle vorige sprekers al verklaard.

Goed een jaar geleden, minister, hebt u in het parlement al te kennen gegeven dat het de bedoeling was om samenwerkingsprotocollen af te sluiten tussen enerzijds centra algemeen welzijnswerk (CAW's) en anderzijds heel wat actoren – ik som ze even op: de politie, huisartsen, ziekenhuizen, integrale jeugdzorg, centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's), vertrouwenscentra voor kindermishandeling enzovoort.

Kunt u een stand van zaken geven van de samenwerkingsprotocollen die u iets meer dan een jaar geleden in dit parlement in het vooruitzicht hebt gesteld?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Collega's, het is niet omdat mijn fractie geen twee vragen heeft ingediend, dat wij dit geen belangrijk thema vinden. Het is een cruciaal dossier, dat ook verder gaat dan de vraag of dit een prioritair thema moet zijn voor de politie, al blijft dat natuurlijk wel een belangrijke vraag. Het gaat om een voorstel van de politie. In de Kamer zal daar nog over gedebatteerd worden en zal het al dan niet goedgekeurd worden. Ik ga ervan uit dat onze collega's op federaal niveau de standpunten zullen innemen en zullen evalueren of het een goed of slecht voorstel is. Het is in ieder geval duidelijk dat er in deze commissie weinig draagvlak is om dat zomaar te schrappen, om begrijpelijke redenen.

Het is niet omdat de politie federale bevoegdheid is, dat intrafamiliaal geweld ook op federaal niveau zit. Integendeel, wij vormen vanuit Welzijn een ongelooflijk belangrijke schakel in het voorkomen, detecteren en opvolgen van intrafamiliaal geweld. Er gebeuren een aantal zaken, zoals we in de beleidsnota konden lezen, maar de vraag is of dat genoeg is. Als je de cijfers bekijkt die hier herhaaldelijk zijn aangehaald, moeten we inderdaad de vraag stellen hoe het nog beter kan, hoe we intrafamiliaal geweld nog meer gericht kunnen aanpakken.

Een aantal sleutels en elementen komen dan op tafel te liggen. Als we bijvoorbeeld de brede instap bij de jeugdzorg hebben, denk ik dat intrafamiliaal geweld op die even brede instap gedetecteerd en opgespoord moet kunnen worden. Als het over intrafamiliaal geweld gaat, komt er enorme solidariteit en

loyauteit binnen een gezin naar boven. Mensen gaan niet zomaar even naar een of ander telefoonnummer bellen om intrafamiliaal geweld te melden. Er zijn enorme loyaliteitsmechanismen die daarbij in gang treden. Het is dan ook van belang dat we dat als maatschappij detecteren, dat we zien waar er intrafamiliaal geweld is, zodat we kunnen handelen.

Je krijgt vanuit centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), CAW's en vertrouwenscentra signalen dat ze een aantal vertrouwelijkheden hebben die hen beperken om op te treden, een soort hindernissen vanuit hun relatie met de cliënt. Daar moet een denkoefening rond gebeuren. Wat is uw visie daarop? Moet er worden nagedacht over hoe die vertrouwelijkheid goede signalering, detectering en opvolging in de weg staat?

Verder wil ik mij aansluiten bij de vele vragen over wat er gaat gebeuren, hoe u daarop inzet, welke acties er komen op preventief vlak, om te vermijden dat er intrafamiliaal geweld plaatsvindt. Daar zal men van Onderwijs tot Welzijn van doordrongen moeten zijn. Zo kunnen we het op een goede manier detecteren en kunnen we begeleiding geven aan die gezinnen waar er sprake is van intrafamiliaal geweld.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, de problematiek van intrafamiliaal geweld kreeg recent inderdaad veel media-aandacht, na de aankondiging dat de problematiek niet meer als prioriteit zou worden opgenomen in het Nationaal Veiligheidsplan 2016-2019.

Het antwoord op de gestelde vragen kunnen we clusteren in twee luiken. Ten eerste zijn er de inspanningen die we moeten doen om intrafamiliaal geweld als belangrijk thema op te nemen in het nieuwe Veiligheidsplan. Daarnaast zijn er de lopende en geplande acties inzake preventie en aanpak van intrafamiliaal geweld.

In uitvoering van de zesde staatshervorming wordt Vlaanderen nauwer betrokken bij een aantal bevoegdheden op het veiligheids- en vervolgingsbeleid. Op basis van het samenwerkingsakkoord betreffende het strafrechtelijk en het veiligheidsbeleid van 7 januari 2014 kunnen de gemeenschappen en gewesten een bijdrage leveren tot de Kadernota Integrale Veiligheid en, daarop geënt, het Nationaal Veiligheidsplan.

Daarnaast wordt Vlaanderen door de minister-president vertegenwoordigd in het college van procureurs-generaal en kunnen de deelstaten, wat hun bevoegdheden betreft, deelnemen aan expertisenetwerken die in de schoot van het college van procureurs-generaal worden of zijn opgericht. Specifiek in de context van de problematiek van intrafamiliaal geweld heeft de Vlaamse overheid gevraagd om deel te nemen aan het netwerk waarin de materie geweld, misbruik en kindermishandeling, zowel vanuit dader- als vanuit slachtofferperspectief, wordt besproken.

Met het oog op afstemming binnen Vlaanderen over het veiligheids- en vervolgingsbeleid, waarvoor de minister-president bevoegd is, werd een politiek-ambtelijke werkgroep opgericht. Die werkgroep kwam al twee keer samen, op 27 maart en 23 april laatstleden. Vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin werd aan de politiek-ambtelijke werkgroep input aangeleverd voor de Kadernota Integrale Veiligheid. Op de vergadering van de werkgroep van 23 april werd de strijd tegen mishandeling en geweld tegen kinderen en volwassen aangenomen als prioriteit en als voorstel vanuit Vlaanderen voor de input in de Kadernota Integrale Veiligheid.

De onderhandelingen met de federale overheid over die kadernota Integrale Veiligheid, die nog niet gestart zijn, worden gecoördineerd door de minister-president. Alle beleidsdomeinen kunnen dus hun input aanleveren voor de Vlaamse

prioriteiten inzake integrale veiligheid, die we dan binnen de schoot van de Vlaamse Regering verder bekijken. Ik heb u al gezegd wat het resultaat dien-aangaande was van de politiek-ambtelijke werkgroep van 23 april.

Vanuit Welzijn zullen we in elk geval en in eerste instantie het hulpnummer 1712, dat toch bedoeld is om er laagdrempelig terecht te kunnen met elke vraag over of vermoeden van geweld en mishandeling, verder bekend maken. Dat dat nodig blijft, bewijzen de cijfers: in 2014 waren er een kleine vijfduizend oproepen, waarbij een kleine zesduizend gemelde personen in het geding waren. Opnieuw zien we dat intrafamiliaal geweld, partnergeweld en kindermishandeling vaak in beeld komen.

Om 1712 nog meer bekendheid te geven, zijn blijvende inspanningen nodig. Ik zal dan ook blijven investeren in campagnes. We hadden al een campagne rond partnergeweld en de betrokkenheid daarbij van kinderen. In de marge daarvan kunnen we ook melden dat we sinds begin dit jaar werk maken van het kindvriendelijk maken van 1712, via het ontwikkelen van een kindvriendelijke website. Dat zou tegen het einde van het jaar moeten resulteren in een site met aangepaste vormgeving en taal voor kinderen van min en plus 12 jaar, maar ook in een aangepast programma van coaching van de 1712-medewerkers.

Sinds 2001 concretiseren de overheden van ons land hun engagement in het kader van de bestrijding van intrafamiliaal geweld door middel van een door het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen gecoördineerd nationaal actieplan, met betrokkenheid van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten. Het ontwerp van strategie voor het toekomstige meerjarenplan voor de strijd tegen gendergerelateerd geweld bevat onder andere maatregelen en aanbevelingen die gericht zijn op de aanpak van partnergeweld.

Daarnaast zullen we blijven inzetten op het versterken van de samenwerking en de informatie-uitwisseling tussen Welzijn, politie en Justitie via het operationaliseren van de instrumenten risico-inschatting, casusoverleg en casuscoördinatie, met het oog op een alert en passend optreden van elke betrokken actor in situaties van ernstige verontrusting.

We zijn de ervaringen van onder meer de projecten Protocol van Moed en CO3 nu aan het vertalen. We willen op korte termijn de uitrol van die instrumenten verder realiseren via een wettelijke verankering van de modaliteiten van informatie-uitwisseling. We denken dus, mevrouw Van den Brandt, dat er een nuancering moet komen op de evoluties rond de casusaanpak. Die is vooral geënt op de problematiek van intrafamiliaal geweld, zeker in het Antwerpse. We hebben daarover extern juridisch advies gevraagd. Dat moet onder andere gaan over de wijze waarop we dit logistiek kunnen verankeren.

Het na de zesde staatshervorming verder ontwikkelen van slachtofferonthaal – dat zijn de justitiehuisen – en slachtofferhulp – het algemeen welzijnswerk – vanuit een eenheid van visie en beleid, laat ons bovendien in algemene zin toe de hulp- en dienstverlening aan slachtoffers van intrafamiliaal geweld te versterken. De aangiftebereidheid kan verhoogd worden naarmate slachtoffers meer ervaren dat een aangifte gevolgd wordt door op hun problematiek toegesneden oplossingen.

Justitieassistenten kunnen ter zake een meervoudig betekenisvolle rol spelen: toeleiding van de geweldpleger, via de gepaste juridische kanalen, naar aangepaste begeleiding en behandeling in het kader van de bemiddeling in strafzaken, vrijheid onder voorwaarden en probatie; toeleiding naar hulpverlening door CAW's; toeleiding naar herstellbemiddeling; bijstand van de slachtoffers doorheen de gerechtelijke procedure. We willen het inkantelen van de justitiehuisen aangrijpen om ook die sporen van slachtofferonthaal en -hulp versterkt te continueren.

We zullen ook de afstemming en bekendmaking van het hulpaanbod bij relatie-problemen verbeteren. In dat kader werd gestart met het in kaart brengen van het beschikbare hulpaanbod, omdat dat erg versnipperd is. Vervolgens willen we dat hulpaanbod stroomlijnen om het beter bekend te maken bij de bevolking. We bekijken momenteel de timing en de afspraken om een dergelijke campagne door te starten.

In de strijd tegen partnergeweld hebben verschillende actoren hun rol en moeten de krachten gebundeld worden. We denken aan de huisartsen, die toch vaak een vertrouwenspersoon zijn voor mensen, die kunnen doorvragen bij vermoedens van intrafamiliaal geweld.

Zo is er een richtlijn van Domus Medica, die we ook in het kader van het Vlaams Forum Kindermishandeling zullen bespreken. Ook de onthaalpunten 'intrafamiliaal geweld' bij de CAW's moeten onverminderd hun rol blijven spelen.

We werken aan een meer uniforme definiëring van wat laagdrempelig onthaal moet zijn, of het nu door de sociale dienst van het OCMW, CAW of anderen gebeurt. Het is ook belangrijk om hulpverleners goed te informeren over het belang en de procedures om aangifte te doen, de mogelijke consequenties daarvan en welke de beschikbare alternatieven zijn. Hulpverleners moeten verder gevormd worden rond de mogelijkheden en onmogelijkheden van hun meldrecht zoals bepaald in artikel 458bis van het strafwetboek, dat sedert 1 maart 2013 ook van toepassing is op situaties van partnergeweld.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Vera Jans (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord en het vrij uitgebreide overzicht van de lopende en de nakende maatregelen en initiatieven. Het wordt nogmaals bevestigd wat u in de media ook al zei: dat dit voor u een prioriteit is. Ik heb de indruk dat dit tegemoetkomt aan de vragen en de oproepen vanuit deze commissie. We zijn zeer tevreden met het antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Intrafamiliaal geweld is een problematiek die aandacht nodig heeft om ook de aangiftebereidheid van de mensen te verhogen en die op heel wat terreinen samen moet worden aangepakt. De voorbije jaren is al heel wat werk verzet. Het zou heel spijtig zijn als er nu een fout signaal zou worden gegeven door dit niet als prioriteit te behouden in het Nationaal Veiligheidsplan. Minister, ik dank u absoluut voor uw bevestiging van wat u eerder zei in antwoord op mijn schriftelijke vraag: Vlaanderen doet het nodige om dit als prioriteit te laten opnemen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik ben zeer verheugd dat Vlaanderen dit als een prioriteit blijft zien voor de Kadernota Veiligheid. Het is nodig om verder te werken aan sensibilisering om het hulpnummer nog beter bekend te maken. Ik ben zeer enthousiast dat u werkt aan een kindvriendelijke website voor de aangifte van problemen thuis.

Ik wil nog even iets zeggen over de meldcode waarover ik sprak in de inleiding tot mijn vraag. Het zou een concreet plan kunnen zijn voor diverse sectoren. Ik vraag mij af of u daar in het kader van de nota die nu zal worden opgesteld met de politiek-ambtelijke werkgroep, werk van wilt maken. Ik heb de vraag ook al gesteld aan minister Geens.

Mijnheer Anseeuw, ik wil ook nog iets zeggen over uw opmerking. Ik ben het niet eens met wat u zegt. Wanneer een bepaalde problematiek voor de politie moeilijk

is, dan is dat net een reden om het als prioriteit hoog op de agenda te houden en om na te gaan wat er met de verschillende politiediensten kan worden gedaan om die taak makkelijker te maken. Makkelijk zal het nooit zijn. Ik heb getuigenissen gekregen van mensen die bij de politie werken. Ze schreven me dat het echt niet gemakkelijk is om zo'n probleem aan te pakken. Soms kom je bij een gezin waar de moeder een blauw oog heeft, maar geen aangifte wil doen. Dan staan de politiemensen daar ook met de handen in het haar en hebben ze het gevoel dat ze voor niets ter plaatse zijn gegaan.

Het is net wanneer de politie met dergelijke problemen wordt geconfronteerd en moedeloos dreigt te worden, dat wij vanuit de politiek het signaal moeten geven dat het wel een prioriteit blijft en dat we eraan moeten werken zodat ze zich gesterkt voelen om het beter aan te pakken. Dan is een globale aanpak echt nodig. Maar als je zegt dat het al die tijd prioriteit is geweest maar niet van een leien dakje liep en nu dus geen prioriteit meer is, dan vind ik dat een fout signaal.

De voorzitter: De heer Anseeuw heeft het woord.

De heer Björn Anseeuw (N-VA): Mevrouw Brusseel, ik heb gezegd dat als iets al zeker zeven jaar in het Nationaal Veiligheidsplan als prioriteit wordt omschreven en als we vaststellen dat exact die problematiek niet substantieel verbetert, het dan niet meer dan logisch is dat je dat in vraag stelt. Ik heb er vandaag niet voor gepleit om het niet meer als prioriteit in het Nationaal Veiligheidsplan in te schrijven. Ik heb gewoon gezegd dat het niet meer dan logisch is dat men dat in vraag stelt. De heer Parys heeft in het begin van deze commissie gehad over de definitie van idiotie: altijd hetzelfde doen en denken dat je plots een ander resultaat zult krijgen. Als we jaar na jaar vaststellen dat iets blijkbaar niet zo goed werkt, dan moet je onderzoeken waarom het inderdaad niet werkt. Ik denk dat dat de logica zelve is en dat dat een kritische houding is tegenover het beleid zelf als beleidsmaker. Het is goed om die houding aan te nemen. Ik vind het vreemd dat u dat niet wilt bijtreden.

Ik heb nog een kleine opmerking. Minister, u had het over partnergeweld. Ik denk dat het heel belangrijk is om duidelijk te stellen dat we het niet verengen tot partnergeweld maar dat we spreken over intrafamiliaal geweld. Mevrouw Schryvers heeft het gehad over het belang van de kinderen, zij het als slachtoffers van het intrafamiliaal geweld, zij het als ongelukkige toeschouwers in hun eigen gezin. Ik ben er mij van bewust dat u dat natuurlijk zeer goed weet, maar ik wil de spraakverwarring uit de wereld helpen.

De voorzitter: De heer Landuyt heeft het woord.

De heer Renaat Landuyt (sp-a): Minister, ik vind het goed dat Vlaanderen opteert om dit als prioriteit te behouden in het Nationaal Veiligheidsplan. Stel nu dat de federale overheid niet volgt. Wat is dan het gevolg voor de praktijk op het terrein en voor de Vlaamse Regering?

Minister Jo Vandeuren: Mijnheer Landuyt, een vraag beantwoorden die zich eerst nog moet omzetten van een hypothese in een situatie, is niet zo verstandig als je de dingen beleidsmatig moet bekijken. De taakverdeling en de verantwoordelijkheden zijn wel duidelijk. Het Nationaal Veiligheidsplan en de Kadernota Integrale Veiligheid hebben te maken met de vraag naar waar de prioriteit gaat binnen de inzet van de politionele en justitiële middelen. Wij hebben dat ingepast in een integrale visie op veiligheid omdat we ervan overtuigd zijn dat veiligheid een veel ruimer begrip moet zijn. Ik denk dat we het best de procedure om tot de redactie van dat plan te komen, laten lopen en dat wij als Vlaamse overheid er onze inbreng in doen. Uiteindelijk moeten dan de politieke deliberaties voor dat plan gebeuren op de plaatsen waar ze voor de redactie van dat plan moeten gebeuren. Wij zullen dan als Vlaamse overheid moeten nagaan op welke manier wij dan onze

bevoegdheden en mogelijkheden die betrekking hebben op onderdelen van dat plan, zullen inzetten. We zullen afwachten hoe de evolutie van het maatschappelijk debat is. De manier waarop het plan wordt opgesteld, is eigenlijk wel een goede formule. Er is een breed debat mogelijk over datgene wat je moet prioriteren in dat plan, wetende dat je capaciteit beperkt is. Iedereen wordt gevraagd om een insteek te doen en de Vlaamse overheid zal dat dus ook doen en heeft dat voorbereid.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingrid Lieten aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gevolgen van verkorting van de ziekenhuisopname bij een bevalling – 2050 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de impact van een verminderde duur van een kraamopname op het geven van borstvoeding – 2071 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de ligduurverkortings en de uitbouw van kraamzorg en gezinshulp – 2074 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Lieten (sp-a): Minister, het is de eerste keer dat ik een vraag aan u stel. Ik doe dat met enige schroom omdat we de vorige jaren eerder als bondgenoten samenzaten. Ik heb al mijn moed bijeengeraapt, maar ik weet dat het gaat om een materie waar u ook bezorgd over bent, namelijk hoe we kinderarmoede verder kunnen terugdringen en de trend kunnen ombuigen.

De Federale Regering heeft een beslissing genomen waarvan ik het gevoel heb dat ze deze trend niet mee zal helpen ombuigen, namelijk de beslissing om de mama's die pas bevallen zijn, sneller naar huis te sturen en hun ziekenhuisverblijf met een dag te verkorten. Als alles goed gaat, de mama en de baby goed gezond zijn en er een heel goed netwerk is voor de mama, dan zal dat geen probleem opleveren.

Het is juist voor de kwetsbare mama's dat ik vrees dat het wel een probleem kan zijn. Kwetsbare mama's zijn mama's die in armoede leven, mama's die ongehuwd zijn of geen relatie hebben, mama's die een zeer beperkt netwerk hebben of in een zeer gesloten gemeenschap leven. Dat ze sneller naar huis worden gestuurd, zal het effect hebben dat ze met een hoop kosten worden opgezadeld die nu eerder in het ziekenhuis in de collectiviteit worden opgevangen. Ik denk aan de eerste raadplegingen en oefeningen met de kinesist, de vroedvrouw, de verpleging enzovoort. Als de moeder thuis is, moet ze zelf het initiatief nemen en het zelf betalen. De eerste coaching van de jonge moeders in het ziekenhuis of de kraamkliniek zal veel minder tijd krijgen. Dat betekent dat de kwetsbare moeders veel vroeger aan hun eigen lot worden overgelaten. Ze hebben meestal een beperkter netwerk om dat op te vangen.

Niet alleen ik denk er zo over. De Raad van de Gelijke Kansen voor Mannen en Vrouwen heeft zich er ook al zeer negatief over uitgelaten. Hij ziet het eerder als een bezuinigingsmaatregel. Als het wordt doorgevoerd, moet er eerst worden gezorgd dat de nodige afspraken worden gemaakt en in de nodige omkadering wordt voorzien om het gebrek aan zorg en de coaching op een andere manier op

te vangen. Minister, natuurlijk kijken ze dan naar u en naar hoe Vlaanderen dit gaat oplossen. Ook het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg heeft er niet zo positief op gereageerd. Ze vinden ook dat eerst de zorg moet worden gecoördineerd en er maatregelen moeten worden genomen vooraleer de besparingsmaatregel wordt ingevoerd.

Is er met u overlegd vooraleer de federale minister de beslissing heeft genomen? Hebt u na de beslissing al de kans gehad om overleg te plegen over hoe het verder moet worden opgevangen? Welke initiatieven zult u zelf kunnen nemen om de zorg die wegvalt, op te vangen via andere kanalen en organen binnen het Vlaams welzijnslandschap?

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, minister, de federale minister van Volksgezondheid lanceerde vorige week haar inkorting van de verblijfsduur in een ziekenhuis na een bevalling, te beginnen met een halve dag. Hoewel een kortere ziekenhuisopname na een bevalling niet onmiddellijk een fysiek gezondheidsrisico voor de jonge moeder inhoudt, heeft een langer ziekenhuisverblijf andere voordelen die de gezondheid van zowel moeder als kind kunnen bevorderen. Ik denk maar aan de controle op de bijkomende onderzoeken die bij het kind moeten worden uitgevoerd enkele dagen na de bevalling zoals de hiehprik, mentale hulp bij jonge moeders en het ondersteunen en stimuleren van borstvoeding.

Bovendien speelt er ook een sociale component. Caritas Vlaanderen stipt terecht aan dat mensen in armoede minder snel de stap zetten naar een hulporganisatie en kraamzorg voor begeleiding van de nazorg, bijvoorbeeld het aanbrengen van bepaalde technieken rond baden en verversen.

U stelde terecht in een reactie op deze inkorting dat de kraamzorg thuis anders georganiseerd zal moeten worden als veel meer vrouwen er een beroep op zullen doen. Ik wil onderstrepen dat de kraamzorg erg goed werk verricht. Ik stel mijn vragen vanuit een zeer specifieke invalshoek. In de gezondheidsdoelstelling voeding en beweging staat expliciet in een van de subdoelstellingen dat we meer moeders willen laten starten met borstvoeding. De meeste problemen met en vragen bij borstvoeding duiken pas na enkele dagen op. De kans dat vrouwen vroegtijdig zullen afhaken van borstvoeding is hierdoor reëel. De ondersteuning van jonge moeders in functie van het geven en volhouden van borstvoeding mag in de discussie omtrent het inkorten van de ziekenhuisverblijven zeker niet over het hoofd worden gezien. Indien het inkorten van het kraamverblijf doorgevoerd wordt, moeten gezondheidsbevorderende facetten van kraamzorg, zowel voor de moeder als voor het kind, de nodige aandacht blijven krijgen, ook in de thuiszorg.

Hoe staat u tegenover de maatregelen die de federale minister van Volksgezondheid genomen heeft en zal nemen inzake het inkorten van de kraamopname in het kader van het Preventiedecreet van 2003? Welke impact verwacht u in functie van borstvoeding? In het actieplan voeding en beweging staat in strategie 2 beschreven dat men ouders wil ondersteunen met de kennis van een gezonde voeding voor jonge kinderen en dat men van borstvoeding de norm wil maken. Welke maatregelen, los van de ondersteuning in de ziekenhuizen, werden er op Vlaams niveau reeds genomen om de ouders te overtuigen om met borstvoeding te starten en dit ook vol te houden? Zal de reorganisatie van de kraamzorg rekening houden met de sociale component? Zo ja, welke maatregelen zullen daarvoor moeten worden doorgevoerd en hoe zal de effectiviteit afgetoetst worden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): De twee vorige sprekers hebben al een aantal elementen opgenomen die ook in mijn vraag zaten en die ik niet zal herhalen. Het debat bij ons is een beetje op gang gekomen nadat er een prinsesje is geboren in Engeland. Dat bracht iets teweeg. We waren allemaal verbaasd dat die vrouw geföhnd en geschminkt na twaalf uur terug buiten stond uit het ziekenhuis. We stonden er met verbazing naar te kijken.

De verbazing die we in België hadden, was heel anders dan de verbazing in Engeland. Daar waren ze niet zozeer verbaasd over het feit dat de moeder na twaalf uur buiten stond. Dat werd eerder als relatief normaal aanzien. Het ging over de manier waarop, dat ze er zo knap geschminkt en geföhnd uitzag. De vraag was hoe je er zo goed kunt uitzien na een bevalling. Ik heb dezelfde vraag. Hoe kan je er in hemelsnaam zo goed uitzien? Ik stel ook de vraag hoe het kan dat je zo snel terug buiten staat. We hebben een heel andere cultuur op dat vlak dan de ons omringende landen. Bij ons is het de evidentie zelf dat je vier of vijf dagen in het ziekenhuis blijft. Als je dat verandert, verander je een heel wezenlijk deel van wie we zijn.

Ik vind het terecht dat de vraag wordt gesteld of dit nodig is. Als alles goed gaat, kan het verblijf worden ingekort maar er is een heel belangrijke 'maar'. Het kan maar worden ingekort als er een netwerk klaarstaat als de vrouwen thuiskomen. Kijk maar naar Kate Middleton. Voor ze naar het ziekenhuis ging, heeft ze ongetwijfeld een vroedvrouw gehad die haar begeleidt in de eerste uren van de arbeid. Als ze na twaalf uur thuiskomt, staat die vroedvrouw daar terug. Ze zal ook een hele hofhouding hebben om haar was en haar plas te doen.

Ik pleit er niet voor dat we alle vrouwen in België dezelfde hofhouding geven als Kate Middleton. Die realiteitszin en dat respect voor uw begroting heb ik, minister, maar we kunnen onze vrouwen wel beter ondersteunen. Wat er nu aan ondersteuning is, volstaat niet om dit te kunnen waarmaken. Je kunt niet verlangen dat vrouwen naar huis gaan als ze niet extra worden ondersteund.

Een op de zeven vrouwen maakt gebruik van kraamzorg na de geboorte. Dat is bijzonder laag. Dat aantal moet absoluut omhoog. Dat betekent dat we onze gezinshulp, kraamhulp en vroedvrouwen of vroedmannen anders zullen organiseren. Minister, de beslissing van de Federale Regering om dat te verlagen snijdt in het hart van uw bevoegdheden, want alles wat je bespaart door vrouwen sneller naar huis te sturen, moet op de een of andere manier worden geïnvesteerd in een sterkere uitbouw van de kraamzorg.

Groen ziet een ander model van kraamzorg dan het model dat we nu hebben. De mensen van de gezinshulp doen fantastisch werk. Maar op maandag gaan zij een bejaarde helpen, op dinsdag gaan ze een chronisch zieke helpen, op woensdag gaan ze naar een pas bevallen vrouw. Zij bieden een vorm van ondersteuning die zeer welkom is, maar dit is geen kraamzorg die een echte omkadering biedt voor de pas bevallen vrouwen. We moeten evolueren naar het Nederlandse model, met een vroedvrouw die een multifunctioneel team volgens het principe van subsidiariteit aanstuurt. Daar wordt een structuur gemaakt die het haalbaar en mogelijk maakt om kort na een bevalling naar huis te gaan. De vrouwen krijgen er de ondersteuning die ze echt wel verdienen.

Dan zit ik een beetje gewrongen. Wat doen wij met die vroedvrouwen? Kijk hoe een huisarts wordt ondersteund. Ik heb daar alle respect voor. Zij hebben absoluut nood aan een Impulsefonds en aan de andere ondersteuningsfondsen die er momenteel zijn. Maar dat heb je niet voor vroedvrouwen. Startende vroedvrouwen krijgen geen steuntje van het Impulsefonds. Vroedvrouwen kunnen niet rekenen op steun voor informaticasystemen, enzovoort, terwijl zij toch een heel belangrijke schakel zijn in dat netwerk rond die kraamzorg.

Minister, hoe ziet u de rol en de functie van heel die kraamhulp? Vanuit welke visie vertrekt u daarbij? Of denkt u dat we gewoon wat meer voor de huidige gezinshulp moeten doen en dat dan wel alles goed komt?

Mevrouw Franssen vroeg al hoe het zit met borstvoeding – daar is voldoende op ingegaan.

Minister, wat vindt u van de maatregel van de federale minister? Is er overleg geweest? Komt er een kraamplan om jonge moeders te ondersteunen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): We moeten hier twee zaken uit elkaar houden. Voor het verblijf van pas bevallen moeders wordt de norm voor ziekenhuisfinanciering geplaatst op 4,1 dagen. De verklaring daarvoor ligt in het feit dat ziekenhuizen 4,5 dagen aanrekenen terwijl de moeders in realiteit maar 4,1 dagen in het ziekenhuis verblijven. In budgettair moeilijke tijden is deze maatregel een verstandige maatregel, die niet raakt aan het welzijn van de patiënt, maar de financiering afstemt op de werkelijk gerealiseerde prestaties.

Daarnaast overweegt minister De Block ook maatregelen voor de verkorting van het ziekenhuisverblijf. Maar zij zal eerst projecten organiseren om daarvan de impact in kaart te kunnen brengen. Er zullen eerst bevallingstrajecten worden georganiseerd, waarbij ziekenhuizen zullen samenzitten met de diensten op het terrein.

Minister, u hebt ook al gewezen op de mogelijke gevolgen van die hiepriek. En dan zijn er de problemen die mijn collega's signaleren: de impact van die maatregelen op vrouwen zonder netwerk, en de impact op borstvoeding. Die problemen moeten niet enkel in de context van een ziekenhuis worden opgelost. Een dag in een ziekenhuis is heel duur. Het is normaal dat wordt onderzocht of we dezelfde resultaten niet ook op een andere wijze kunnen bereiken. Er komt ongetwijfeld een overleg tussen de verschillende overheden om deze hervorming in goede banen te leiden, in het belang van de jonge moeders.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, collega's, vorige week kwam een en ander in het nieuws en laaide de discussie op, maar ik denk niet dat dit kwam door de Britse prinses die de dag van haar bevalling al heel fluks en opgetooid verscheen met haar baby, maar wel doordat het de Week van de Kraamzorg was. Het was logisch dat de kraamzorg in de kijker komt en dat daaruit de discussie naar boven kwam over de verkorting van de ziekenhuisopname. Maar dat werd natuurlijk niet vorige week gelanceerd. Dat hebben we al in oktober-november 2014 gehoord, toen de federale begroting en meerjarenplanning werden voorgesteld. Toen is dat voorstel van minister De Block al ter tafel gekomen en toen heb ik al een vraag ingediend over de effecten voor de kraamzorg.

Dat is nu mijn zorg, minister. Toen ik de recente cijfers zag over het aantal uren kraamzorg en het aantal gezinnen waar kraamzorg wordt verleend, dan zie je dat zich in het eerste semester van 2014 toch een grote stijging voordoet in vergelijking met het jaar voordien. In de krantenberichten van deze week zie ik dat, na de berichten over een verkorting van de verblijfsduur in een ziekenhuis naar aanleiding van een bevalling en het feit dat kraamzorg mee in de kijker werd geplaatst – wat heel positief is, want hiermee wordt inderdaad een heel goede ondersteuning geboden aan gezinnen waar pas een baby is geboren –, de toeloop en het aantal aanvragen de voorbije week zo zijn toegenomen, en daar ben ik bezorgd over. Het is natuurlijk goed dat moeders dat leren kennen. Veel te veel gezinnen kennen het onvoldoende. Vlaanderen moet natuurlijk wel het aanbod kunnen garanderen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, dit is blijkbaar de commissie van de vragen veroorzaakt door externe omstandigheden en factoren: Justitie en de federale initiatieven inzake Volksgezondheid.

Het is wel duidelijk dat in de meeste westerse landen het verblijf op de kraamafdelingen korter is dan wij dat kennen in ons land. Dat is uiteraard op zich niet negatief, integendeel, maar het veronderstelt de nodige aandacht voor postnatale zorg in de thuisomgeving.

Mevrouw Schryvers, het is inderdaad niet zo dat we vorige week vanuit Londen hebben gehoord dat in de Belgische ziekenhuizen een financieringsinitiatief werd georganiseerd. We wisten dat toch al een tijdje. Mevrouw Saeys, ook wat u zegt, is juist. Ik kan mij voorstellen dat, als je die maatregel in drie woorden moet beschrijven en als je dan zegt dat de verblijfsduur korter wordt, dat je dan ook moet zeggen dat dit wordt vertaald in een techniek in de ziekenhuisfinanciering waarbij in de fase waarin we nu zitten we, zoals ik het heb begrepen, inderdaad nog niet in een fase zitten waarbij er nu echt met de druk op de knip van de beurs plotseling zeer drastische zaken gaan gebeuren of gebeuren. Maar volgens wat ik heb begrepen van de manier waarop men die incentive organiseert, is het wel zo dat dit zal gebeuren door geleidelijk aan te schuiven met de norm van de gemiddelde verblijfsduur die wordt gehanteerd. Dat is, als ik het nu heel algemeen uitdruk, wat er gaat gebeuren.

Ik heb mijn federale collega minister De Block hierover een aantal maanden geleden een brief gestuurd, met de vraag naar overleg en afstemming. Ik heb die vraag herhaald op 1 april 2015, dus voor de geboorte van de prinses. Ondertussen heeft een eerste overleg plaatsgevonden. Een nieuwe vergadering waarbij we concrete oplossingen zoeken, is in het vooruitzicht gesteld.

We hebben hier weer een mooi voorbeeld van hoe de bevoegdheden door elkaar lopen. Het is heel duidelijk dat noch de ziekenhuisfinanciering noch de financiering van de vroedvrouwen in de eerste lijn, de thuisverpleegkundigen enzovoort, een Vlaamse bevoegdheid is. Tenzij je de omweg maakt en zegt dat je datgene wat de Vlaamse overheid enkele maanden geleden heeft gekregen om als een bescheiden fonds ter ondersteuning van startende huisartsenpraktijken te gebruiken, gaat verwateren over meerdere zorgberoepen. Dat is theoretisch mogelijk, maar dat is zeker nooit de genese geweest van dat fonds ter ondersteuning van de ontwikkeling van huisartsenpraktijken, en dan meestal nog in bepaalde huisartsarme gebieden.

Ik heb dat hier vorige week ook al gezegd. Alles is theoretisch denkbaar, maar de grond van de zaak is in de eerste plaats de vraag hoe het komt dat sommige zaken in de eerste lijn weinig ontwikkeld zijn. Ik denk niet dat iemand dat betwist. Dat heeft vaak te maken met de manier waarop de nomenclatuur en de prestatiefinanciering in elkaar steken. Dat is absoluut niet te wijten aan het beleid van de laatste jaren, het zijn evoluties. Als ik de vroedvrouwen hoor, dan hebben ze daar vragen over gesteld, maar het is een 100 procent federale bevoegdheid om na te gaan hoe je met die terugbetalingssystemen omgaat.

Alles is met elkaar verbonden. Zo zijn er ook Vlaamse verantwoordelijkheden en bezorgdheden. Het verkorten van de kraamopname heeft gevolgen voor het Vlaamse bevolkingsonderzoek naar aangeboren aandoeningen bij pasgeborenen via een bloedstaal, de zogenaamde hielprik. Met de hielprik worden 11 zeldzame, maar levensbedreigende, ziekten opgespoord. Het tijdstip van het afnemen van het bloedstaal is zeer belangrijk. Om betrouwbare resultaten te verkrijgen mag dit niet voor 72 uur na de geboorte gebeuren, maar ook niet later dan 120 uur na de geboorte. Het is dus aangewezen om garanties in te bouwen dat als vrouwen de materniteit vroeger verlaten, de bloedafname thuis binnen de tijdslimiet gebeurt.

We moeten voorkomen dat door een kortere gemiddelde ligdagduur na een bevalling, het aantal kinderen dat niet of niet tijdig wordt getest, toeneemt. Als de pas bevallen moeder de materniteit verlaat voor de afname van de hiehprik, is het veelal een vroedvrouw die deze neonatale screening thuis op zich neemt. Het is dan ook noodzakelijk om in voldoende deskundigheidsbevordering bij de zelfstandige vroedvrouwen te voorzien. Het organisatorisch concept moet van die aard zijn dat het net voldoende gesloten blijft. Dat is hier cruciaal.

We zijn vragende partij om voldoende betrokken te worden bij de proefprojecten die de federale overheid in dit kader plant. Deze projecten zullen uittesten hoe de zorg in het ziekenhuis naadloos kan overgaan in de zorg die thuis volgt.

Ik plaats het wat breder in functie van andere evoluties. Nu spreken we over een moeder die gaat bevallen. Het hele verhaal over de nieuwe ziekenhuisfinanciering gaat over veel meer. De performantere verblijfsduur in de ziekenhuizen is aan de orde en kortere verblijfsduren zullen wellicht worden gestimuleerd. Als je de gemiddelde verblijfsduur van een patiënt in een Belgisch ziekenhuis vergelijkt met die van omliggende landen, dan weet je dat daar nog marge op zit. Iedereen die dit volgt, weet dat een element van het plan van de ziekenhuisfinanciering van federaal minister De Block erin bestaat na te gaan hoe daar efficiënter kan worden gewerkt. Op zich is dat een logische redenering omdat de ziekenhuisomgeving heel duur en complex is. Als het evidence based duidelijk is dat je met een terugverwijzing naar huis en met de juiste aanpak thuis die kwalitatieve zorg kunt aanbieden, dan is de vraag legitiem om die middelen efficiënt in te zetten met de nodige kwaliteitsgaranties.

De Vlaamse overheid is zich wel bewust van het feit dat dat effect een appel zal doen op de eerste lijn. Dat is ook de reden waarom we begin 2017 een nieuwe eerstelijnsgezondheidsconferentie zullen houden om te weten te komen hoe we in de organisatie van de eerste lijn – wel wetende wat ieders bevoegdheden zijn – omgaan met deze nieuwe realiteit. Die nieuwe realiteit is enerzijds meer vragen naar chronische zorg, en anderzijds samenwerking met de tweede en derde lijn, die er wellicht anders uitzien. A la limite is dat hetzelfde issue als het gaat over chemotherapie die thuis bij een kankerpatiënt kan gebeuren. Het zijn evoluties die we technologisch in ogenschouw moeten nemen. We gaan vanwege het hospitalocentrisme toch niet zeggen dat dat allemaal niet aan de orde is. Als dat voor de patiënt legitieme en kwaliteitsvolle antwoorden zijn, dan moeten we daar proberen mee om te gaan. Omdat we in een federaal land leven, wil dat niet zeggen dat we de realiteit van die evolutie niet gezamenlijk moeten opnemen.

In dat traject gaan we uiteraard de patiëntenverenigingen en de vertegenwoordigers van de mensen in armoede aan bod laten komen. Dat is een deel van onze aanpak van armoede.

De financiële toegankelijkheid tot kraamzorg is al groot. Indien de vroedvrouw geconventioneerd is, zijn de bedragen van de verstrekkingen vastgesteld en is voor vele verstrekkingen 100 procent terugbetaling door de ziekteverzekering bepaald. Een ministerieel besluit bepaalt de eigen bijdrage voor de zorg geboden door verzorgenden van een dienst voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. De gebruikersbijdrage is onder andere afhankelijk van het maandelijks netto-inkomen en de gezinssamenstelling. De laagste bijdrage bedraagt 0,51 euro per uur.

Het is uitermate belangrijk om voldoende ondersteuning voor deze kwetsbare gezinnen te plannen opdat de toegang tot deze zorgverlening wordt gegarandeerd en deze gezinnen worden gestimuleerd en de mogelijkheid krijgen om de zorg voor hun kind maximaal op te nemen.

Kind en Gezin heeft de opdracht om de dienstverlening ook in de toekomst te laten aansluiten op het veranderende landschap in de organisatie van de pre- en

perinatale zorg. De samenwerking met partners in de pre- en perinatale zorg zal door evoluties in de ligdagduur aan belang winnen, bijvoorbeeld ter ondersteuning van borstvoeding.

Kind en Gezin heeft tevens een belangrijke functie in het prenataal bekendmaken van het beschikbare ondersteuningsaanbod voor aanstaande ouders. Medewerkers van Kind en Gezin staan de ouders bij met raad en daad. De jonge moeders kunnen bij het geven van borstvoeding begeleiding krijgen van de regioverpleegkundigen, die op hun beurt worden ondersteund door lactatiekundigen van Kind en Gezin. Dat zijn verpleegkundigen of vroedvrouwen gespecialiseerd in borstvoeding, die er extra tijd voor kunnen vrijmaken. Ook de zes expertisecentra kraamzorg bieden informatie en sensibiliseren over de meerwaarde van borstvoeding.

De Huizen van het Kind moeten worden aangegrepen ter versterking van de lokale inbedding van het pre- en perinatale aanbod. De Huizen van het Kind bieden bij uitstek een laagdrempelig onthaal, een plaats waar ook kwetsbare aanstaande ouders wegwijs worden gemaakt in hun zoektocht naar informatie en in het lokale landschap van hulpverleners.

Kind en Gezin investeert in de Huizen van het Kind als hefboom om de eerste-lijnszorg een prominentere rol te geven in de pre- en perinatale zorg en te komen tot een betere zorgafstemming tussen alle betrokken actoren. Momenteel wordt onderzocht welke ondersteunende rol de expertisecentra kraamzorg daarin kunnen opnemen. Kind en Gezin legt daarbij in de eigen dienstverlening de focus op ouderschap en sociaal-emotionele ondersteuning, rekening houdend met diversiteit en gezinscontexten. Bijzondere aandacht gaat daarbij naar kwetsbare zwangere vrouwen en hun partner. Door het dienstverleningstraject van kwetsbare aanstaande ouders al tijdens de zwangerschap te starten, kunnen maximale kansen worden gecreëerd voor het ongeboren kind.

Het Huis van het Kind genereert laagdrempeligheid, een vlotte doorverwijzing en ook een dynamiek die leidt tot nieuwe samenwerkingsinitiatieven. Kind en Gezin legt systematisch huisbezoeken af met aangepaste trajecten voor kinderen in kwetsbare gezinnen. Zowel qua duur als naar inhoud van de begeleidingen zijn ze afgestemd op de kwetsbare gezinnen. De registratie en taxatie van kwetsbare gezinnen gebeurt door de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. We proberen nu al om in die gezinnen aanwezig te zijn.

De huidige werking van de expertisecentra kraamzorg bestaat uit het informeren van aanstaande ouders over zwangerschap, geboorte en kraamtijd via infomomenten en workshops. Daarnaast beschikken ze meestal over een documentatiecentrum en uitleendienst. Verder verzorgen ze vorming voor professionelen binnen de thuis- en kraamzorg. De expertisecentra zijn provinciaal gestructureerd. Hoewel de expertisecentra proberen om het aanbod te verspreiden over de hele provincie, is het niet evident om vanuit een provinciale werking lokaal een toegevoegde waarde te hebben. Om die reden wordt er op dit ogenblik onderzocht in hoeverre dit aanbod kan worden geheroriënteerd naar de Huizen van het Kind.

Daarin zouden de expertisecentra een faciliterende rol kunnen spelen. Zo zouden zij eveneens de verschillende lokale en regionale actoren rond de tafel kunnen brengen om het aanbod af te stemmen op de behoefte van aanstaande ouders en de zorgcoördinatie te bevorderen. Minister De Block wil tegen september een oproep lanceren naar verenigingen voor thuiszorg om proefprojecten op te starten die begin 2016 reeds van start kunnen gaan.

Deze projecten zullen uittesten hoe de zorg in de ziekenhuizen naadloos kan overgaan in de zorg die thuis volgt. Daarin zullen, naast de huisarts, de vroedvrouwen, die dus federaal worden gefinancierd, een nieuwe rol krijgen. Die vroedvrouwen begeleiden vandaag al heel veel vrouwen die poliklinisch bevallen

en daags na de bevalling het ziekenhuis verlaten. Vroedvrouwen staan in voor de specifieke zorg van moeder en kind, en vullen op die manier de geboden kraamzorg van de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg goed aan.

Wij zullen ervoor pleiten dat alle relevante actoren worden betrokken bij die proefprojecten, en dat die in overleg met de gemeenschappen worden opgezet. We staan voor een integraal kraamzorgaanbod, dat zich niet beperkt tot de federaal gefinancierde gezondheidszorgactoren. Het komen tot een kwalitatief zorgpad, waarbij die relevante gezondheids- en welzijnsactoren betrokken zijn, de nodige continuïteit van zorg wordt geboden en een laagdrempelige toegang gegarandeerd is, lijkt me voor iedereen de doelstelling te zijn.

In 2013 deden 9705 gezinnen met een pasgeboren kind een beroep op een van de erkende diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg. In 2013 registreerde Kind en Gezin 68.135 geboorten in het Vlaamse Gewest. Dat betekent dat reeds zo'n 14 procent van de gezinnen met een pasgeboren baby een beroep op kraamzorg deed in 2013. Ondanks de dalende trend van het geboortecijfer sinds 2010 is er sindsdien een stijging van het aantal gezinnen dat een beroep doet op kraamzorg. Het is uiteraard duidelijk dat een daling van het gemiddelde kraamverblijf in het ziekenhuis die vraag naar kraamzorg zal doen toenemen. Zoals mevrouw Schryvers ook al zei, heeft de huidige media-aandacht trouwens al tot gevolg gehad dat het aantal vragen op een week tijd plots is beginnen te stijgen. We moeten dat dus monitoren. We moeten ook meedoen aan die proefprojecten, om te zien wat dat betekent. We moeten uiteraard bekijken welke gevolgen dit beleid ook heeft voor die zaken die specifiek tot de Vlaamse bevoegdheden gaan behoren.

Mevrouw Van den Brandt, met betrekking tot die diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg wil ik even verwijzen naar de beleidsnota. We zullen dit niet van vandaag op morgen kunnen doen, maar het is duidelijk dat we in de loop der jaren inderdaad naar een ander kader zullen moeten gaan voor de gezinszorg en de aanvullende thuiszorg in Vlaanderen, en ook voor de manier waarop die financiering is georganiseerd. Die diensten overleggen daar ook zeer intens over met ons. Ze beseffen dat zelf ook. Dat is trouwens een kwestie die al enkele jaren meegaat. De oud-strijders onder ons weten dat er in de vorige legislatuur ook herhaaldelijk vragen werden gesteld over de flexibiliteit, net als een aantal belerende vragen. Ja, we zullen dus moeten bekijken hoe men vanuit gezinszorg voor dit soort vragen een dienstverlening kan organiseren met een aangepast financieringsmodel, dat trouwens moet aansluiten op de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB). Dat zal echter niet alleen gelden voor dit soort zorgondersteuning. Voor een heleboel van die zaken zullen we moeten bekijken op welke manier de ontwikkelingen in de gezinszorg daarop moeten worden afgestemd. Dat zal ook op die conferentie aan bod moeten komen.

Om een beter zicht te krijgen op het huidige kraamzorgaanbod door de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg plant Zorginspectie een thema-inspectie over kraamzorg bij tien diensten in de loop van juni 2015. Zorginspectie gaat daarbij na of het haalbaar is om tijdens die inspectieronde ook een aantal gebruikers van kraamzorg te bevragen. De resultaten van die inspectie zullen een beeld geven van de wijze waarop kraamzorg vandaag wordt ingevuld door de diverse diensten. Op basis van de resultaten van die inspectie zullen we in overleg met de diensten voor gezinszorg en aanvullende thuiszorg en de andere betrokkenen nagaan hoe het kraamzorgaanbod verder kan worden geoptimaliseerd.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik dank u voor uw antwoord. U hebt een heel uitvoerig en volledig antwoord gegeven. Een paar

collega's hebben gesteld dat dit geen nieuw debat is, dat het niet is omdat er een prinsesje is geboren, dat dit is aangewakkerd. Ik ben het daarmee eens. We zullen dat een samenloop van omstandigheden noemen, maar het feit dat dit een maatschappelijk debat is geworden bij ons, dat het zo heeft geleefd, met zoveel reacties, komt echt gewoon omdat er een Engels meisje ter wereld is gekomen, wier moeder een vrij indrukwekkende prestatie heeft neergezet. Ik meen dus wel dat dit een heel sterke accelerator is geweest om bij ons het debat aan te wakkeren. Met heel veel respect voor de Week van de Kraamzorg, maar op eigen kracht hadden ze nooit zo'n promocampagne kunnen hebben. Ik denk dus dat Charlotte toch een beetje heeft geholpen.

Ik ben blij te horen dat u een en ander nog zult bekijken. Dit mag geen besparing zijn op de kosten van moeders. Kijken we naar wat er van moeders wordt verwacht. Ze hebben drie maanden waarin ze kunnen thuisblijven. Dat is al heel kort. Ze zitten dan met een wenende baby. Ze moeten zes maanden borstvoeding geven. Ze moeten dat maar combineren. Ze moeten nu sneller naar huis gaan. Ik denk dat de druk die op vrouwen wordt gezet, echt enorm is. We kunnen die niet goed genoeg omkaderen. Er is dus een beter model nodig. Ik vind het positief dat daaraan wordt gewerkt. Het lijkt me inderdaad erg nodig om de gezinshulp te hervormen. We zullen nog zien of we dezelfde visie hebben als het gaat over de vraag hoe die moet worden hervormd, maar dat is een debat dat hier moet worden gevoerd. Ik denk inderdaad dat er op een andere manier moet worden gewerkt, en dat er op die manier zelfs nog een efficiëntieoefening kan worden gemaakt, dat er misschien zelfs met dezelfde middelen meer hulp te bieden valt, als we dat op de juiste manier aanpakken.

Als het echt over die kraamhulp en die kraamzorg gaat, dan vind ik wel dat er een zekere specialisatie moet komen, met teams die dat kunnen doen. Dat Nederlandse model lijkt me echt een mooi model. We moeten bekijken hoe we dat in Vlaanderen kunnen binnenbrengen.

Ik wil nog even ingaan op een aantal zaken die u hebt gezegd over de vroedvrouwen. De nomenclatuur is inderdaad federaal, maar dat wil niet zeggen dat heel het aspect van de ondersteuning en vergoeding van vroedvrouwen federaal is. Ik heb heel bewust de voorbeelden van het Impulsefonds en de ondersteuning van informatica aangehaald, omdat ik meen dat de beide maatregelen die werken voor huisartsen, evengoed voor de groep van de vroedvrouwen kunnen werken. Die vroedvrouwen zijn ook opgeleid om zo'n hielprik te doen enzovoort. Er is dus heel veel expertise in Vlaanderen. Dat is het geluk dat we hebben. Er is in het werkveld ook veel zin om aan de slag te gaan. Het lijkt me dus zaak om daar daadwerkelijk mee door te gaan. We zullen echter zien wat de proefprojecten opleveren. Ik hoop inderdaad dat de gemeenschappen daar goed bij worden betrokken, en dat we kunnen gaan naar kraamzorg op maat voor de moeders, niet enkel uitgaand van een besparingslogica, maar uitgaand van de vraag hoe men kinderen een goede start in het leven kan geven, en pas bevallen moeders de steun kan geven die ze nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Mevrouw Cindy Franssen (CD&V): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord, en ook voor de betrokkenheid van de armoedeverenigingen bij het verdere traject in dit alles.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Mevrouw Freya Saeys (Open Vld): Ik wil eerst en vooral even ingaan op het punt dat mevrouw Van den Brandt heeft aangehaald met betrekking tot het Impulsefonds. Als we dat voor de vroedvrouwen gaan doen, dan moeten we dat

ook doen voor elke eerstelijnsverzorgende, dus voor apothekers, tandartsen, kinesisten... Dat lijkt me gewoon onhaalbaar.

Minister, u hebt gesteld dat we naar een integrale aanpak moeten gaan. Dat lijkt me absoluut noodzakelijk. Zoals ik al had gezegd, is het de bedoeling, toch van minister De Block, om een traject te ontwikkelen. We zullen eerst afwachten welke impact die eerste projecten zullen geven. Daarna kunnen we dat dan verder evalueren.

Dan is er de thuissituatie. Men doet soms enigszins alsof mensen aan hun lot worden overgelaten. Nu hoeft een thuissituatie absoluut niet slechter te zijn. Als ik veel vrouwen hoor, dan zijn die soms eigenlijk blij dat ze naar huis mogen gaan. Dan slapen ze beter, hebben ze meer rust, zijn ze in hun eigen omgeving. Men moet er gewoon voor zorgen dat vrouwen die daar nood aan hebben, ook die zorg kunnen krijgen. Ik denk zelfs dat het voor borstvoeding beter is een en dezelfde persoon te hebben voor ondersteuning, in plaats van veel verschillende vroedvrouwen in een ziekenhuis, die telkens op hun eigen manier iets anders gaan zeggen. Vooral als het gaat over eerste moeders, zorgt dat voor veel verwarring. Als vrouwen in een thuissituatie dezelfde persoon kunnen hebben, dan zijn ze veel rustiger, en iedereen weet dat stress de borstvoedingproductie afremt. Daarenboven wil ik toch ook zeggen dat we van borstvoeding geen fetisj mogen maken. Ik heb de indruk dat men daar soms te ver in gaat, dat men vrouwen dat zelfs wil opdringen, en ik denk dat vrouwen zich dan soms al genoeg een slechte moeder vinden.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

De heer Peter Persyn (N-VA): Ik ben niet direct ervaringsdeskundige inzake bevalling, maar misschien wel inzake kraamzorg. Ik heb heel veel bevallingen gedaan in mijn Congolese periode. Ik ben vader van vier kinderen en ik ben huisarts geweest.

Er is gesproken over de uitwerking van een zorgpad. Er is veel nuance aangebracht. Federaal minister van Volksgezondheid De Block wil eraan werken. Ik zou een pleidooi willen houden om daar een middelenberekening aan te koppelen. De actoren zijn bekend. We kunnen dat nu al kwantificeren. Ik pleit voor een middelenshift als we van intramurale zorg naar meer thuiszorg en eerstelijnszorg gaan. Ik zou graag het hele plaatje eens zien.

Ik heb de afgelopen jaren projecten – avant la lettre zo u wilt – mogen uitwerken rond chemotherapie aan huis. We konden kwaliteitsvolle chemo realiseren aan huis aan een tiende van de kostprijs van intramurale behandeling, tot tevredenheid van alle actoren. Ik denk dus dat dat in de kraamzorg ook kan zonder aardverschuivingen. De middelen moeten naar de thuissituatie komen, naar Vlaanderen dus. Dat mag niet mordicus een besparing zijn in de federale ziekenhuissector. We moeten bewaken dat de shift van intramuraal naar thuis samengaat met de middelenshift. Daar wil ik een lans voor breken.

Tot slot, we hebben hier een mooi voorbeeld van vraaggestuurde zorg. Collega Schryvers haalt terecht aan dat dit niet nieuw is. Ze heeft zelf die interessante schriftelijke vraag maanden geleden al gesteld. We zagen die evolutie. Die is inderdaad, mevrouw Van den Brandt, versneld door die publieke figuur die daar een blitzbevalling en -ontslag heeft gekend. We zien dat er een spontane grotere vraag is. We moeten de shift in ons hoofd kunnen maken. Als de mensen het zelf vragen, moeten wij klaar staan en moeten we op die vraag het gepaste aanbod formuleren.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over een justitiehuis voor het gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde – 2068 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Mevrouw Katia Segers (sp-a): De Vlaamse Rand kampt al enkele jaren met hoge inbraakcijfers. U weet dat wellicht. De regio krijgt, volgens cijfers van 2013, disproportioneel te maken met woninginbraken in vergelijking met andere gemeenten. De brede rand rond Brussel krijgt zelfs meer te maken met woninginbraken dan steden als Gent en Antwerpen. Dat moet ons toch enigszins alert maken. De voorlopige cijfers van 2015 tonen geen beterschap.

Na de splitsing van Brussel-Halle-Vilvoorde in 2012 werd ook het gerechtelijk arrondissement gesplitst. In april vorig jaar ging het parket Halle-Vilvoorde officieel van start, samen met een aparte afdeling van de federale gerechtelijke politie. Deze splitsing had een opportuniteit kunnen vormen voor de totstandkoming van een eigen veiligheidsbeleid op maat van de Vlaamse Rand, om de stijgende criminaliteit halt toe te roepen, maar ook om volwaardige aandacht te krijgen. Voordien werd de problematiek van de Rand beschouwd als een uitvloeisel van wat er in Brussel gebeurde. Wat in Brussel gebeurde, kreeg altijd een hogere prioriteit.

Helaas moeten we vaststellen dat er een jaar na de oprichting van het parket van Halle-Vilvoorde, door de stiefmoederlijke behandeling van de regio, weinig van in huis is gekomen. Uit een nota van de gouverneur blijkt immers dat de federale gerechtelijke directie te Asse met een tekort aan personeel kampt. Ook het aantal personeelsleden bij de coördinatie- en steundirectie laten te wensen over. Alle gerechtelijke arrondissementen beschikken ook over een eigen labo en een justitiehuis, behalve Halle-Vilvoorde, terwijl de problematiek daar heel pregnat is.

Dit noopt mij tot de volgende vraag: wanneer wordt er terdege werk gemaakt van een justitiehuis voor het gerechtelijk arrondissement van Halle-Vilvoorde?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het is correct dat het parket van Brussel gesplitst werd, namelijk bij wet van 19 juli 2012, waardoor de Vlaamse Rand een eigen parket heeft gekregen. Ik heb in de beleidsnota Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en in antwoord op eerdere parlementaire vragen, al gesteld dat we de justitiehuisen organisatorisch en inhoudelijk afstemmen op het gewijzigde gerechtelijke landschap.

Op dit moment is onze grootste zorg de continuïteit van de dienstverlening vanuit het justitiehuis naar alle justitiabelen in Vlaanderen en Brussel te verzekeren. Ik was deze morgen nog aanwezig op de feestelijke opening van het justitiehuis in Leuven. We hebben daar een spiksplinternieuw gebouw gekregen van de federale overheid. Geloof me, de continuïteit waarborgen is een enorme uitdaging. De regering heeft vorige week ingestemd met de methodologie om conceptueel de kerntaken van de justitiehuisen over te nemen en de manier waarop we daarmee zullen omgaan in de volgende maanden, die ik heb voorgesteld.

We stellen wel vast dat de hervorming van het gerechtelijke arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde en de splitsing van het parket niet geleid heeft tot bijkomende federale middelen om deze splitsing ook op het niveau van de justitiehuisen te ondersteunen. Het Nederlandstalig justitiehuis in Brussel is een

relatief klein justitiehuis. Zoals reeds gezegd, zou de volledige ontubbeling een te kleine schaal en bijgevolg een te hoge budgettaire impact met zich meebrengen. Daartegenover staat het belang om een kwaliteitsvolle en toegankelijke dienstverlening te kunnen aanbieden aan alle justitiabelen in de Vlaamse Rand en ten aanzien van het parket Halle-Vilvoorde. Daarom onderzoeken we hoe we op korte termijn de antennewerking van het Nederlandstalig justitiehuis in het gerechtelijke arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde vorm kunnen geven. Dat kan een eerste stap zijn die budgettair beter haalbaar is.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Mevrouw Katia Segers (sp-a): Minister, het is een nieuwe bevoegdheid voor Vlaanderen. Sinds 1 januari 2015 zijn we verantwoordelijk voor de organisatie, werking en opdrachten van de justitiehuizen. Deze spelen een heel belangrijke rol inzake slachtofferonthaal en de opvolging van elektronisch toezicht, bemiddeling en straffen. Heel specifiek voor onze regio zou er een belangrijke taak weggelegd zijn voor de justitiehuizen inzake de opvolging van radicalisering en de inspanningen inzake deradicalisering. In dat verband is het absoluut nodig dat we kunnen beschikken over een echt eigen justitiehuis in Halle-Vilvoorde. Ik ben blij dat u zegt dat u alvast wilt kijken en 'tijdterwijl' onderzoeken – en dan ga ik uit van een voorlopige oplossing – of er een antennewerking mogelijk is. Alles is beter dan niets uiteraard, maar dat betekent niet dat het daarbij zou moeten stoppen. Uiterekend in deze regio is de nood het hoogst aan heel sterke opvolging.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

De heer Lorin Parys (N-VA): Er zijn al vragen gesteld, ook door mij, over de Nederlandse justitiehuizen in Brussel. Ik vind het positief dat we al uitkijken naar de eerste stap om de Vlaamse Rand ook de justitiabele bedeling te geven waar de Vlamingen in de Rand recht op hebben. Als we erin slagen om met die antenne een stap vooruit te zetten, is dat positief. Mijn fractie ondersteunt dat zeker.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Lionel Bajart aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over Woonzorg Brussel – 2098 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

De heer Lionel Bajart (Open Vld): Mijn vraag gaat over de woonzorg in Brussel. Brussel kent nog altijd een nijpend tekort aan Nederlandstalige woon-, zorg- en thuiszorgvoorzieningen. Een kleine vergelijking bij wijze van situering: in Brussel zijn meer dan 10 inwoners per 100 ouder dan 65 jaar. In de andere Vlaamse steden, Antwerpen en Gent bijvoorbeeld, is dat 6,5 inwoners per 100. In demografische toekomstprojecties zien we deze groep enkel nog stijgen. Dat is in al onze steden trouwens zo.

Om daaraan tegemoet te komen, keurde de vorige Vlaamse Regering eind 2007 het Masterplan Woonzorg Brussel 2008 goed. Voor een echte realisatie is het uiteraard noodzakelijk dat de verschillende overheden hun beleid op elkaar afstemmen. Die afstemming werd verankerd in het protocolakkoord van 25 juni 2008. In de uitvoering daarvan werd de stuurgroep Woonzorg Brussel opgericht, met vertegenwoordigers van kabinetten, administraties en andere stakeholders. Het Kenniscentrum Woonzorg Brussel moet de ontwikkeling van de woonzorgzones verder uitwerken, stimuleren en faciliteren.

Ik ga even terug naar de vorige legislatuur. Toen resulteerden de werkzaamheden in het Masterplan Woonzorg Brussel 2014-2020. Het is de bedoeling dat dit masterplan deze legislatuur de formele goedkeuring krijgt van de leden van de stuurgroep. Het Masterplan Woonzorg Brussel bestaat uit veertig speerpunten, waarbij het Vlaamse Woonzorgdecreet het referentiekader vormt en gekozen wordt voor een buurtgerichte aanpak met het concept van de zorgzame wijk. Dit is een gewone wijk waarin het welzijn van de bewoners wordt bevorderd zodat de mensen zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen. Daarbij wordt gezocht naar een samenhang tussen wonen, woonomgeving, welzijn en zorg. Verder erkent het masterplan uiteraard dat een toekomstgerichte aanpak in Brussel overleg en samenwerking vereist met alle bevoegde overheden, zoals ik al heb gezegd. Enkel zo kunnen we de programmatie op elkaar afstemmen en een goed aanbod van diensten en voorzieningen samen mogelijk te maken.

Ik zal uiteraard niet alle veertig punten overlopen, dat zou ons te ver leiden. Het vermelden waard is toch de uitwerking van netwerken van zorgknooppunten, zowel assistentiewoningen, dagverzorgingscentra, centra voor kortverblijf en centra voor herstelverblijf. Ook lokale dienstencentra, gezinszorg, oppashulp en mantelzorg komen hier goed aan bod. Het masterplan maakt melding van kwalitatieve factoren waaraan het zorgbeleid moet voldoen en die voortkomen uit een behoefteonderzoek van enerzijds de gebruikers en anderzijds de zorgverleners. Deze kwalitatieve factoren zijn: de mate van betrokkenheid en respect, de garantie op samenhang en continuïteit in de zorgketen, aandacht voor welzijn en voorzorg en het werken aan kwaliteit en efficiëntie.

Zoals ik al zei, zou deze legislatuur de formele goedkeuring van het masterplan moeten volgen zodat ook echt werk kan worden gemaakt van een verbetering van woonzorg- en thuisvoorziening in Brussel. Vlaanderen speelt een belangrijke rol in het ontwikkelen van innovatieve praktijken in het algemeen in Brussel. We moeten deze rol ook blijven koesteren en vooral waarmaken. Daarom, minister, had ik graag een antwoord op mijn weliswaar algemene vraag hoe u tegen de aanbevelingen en actiepunten van het Masterplan Woonzorg Brussel staat.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Ik sluit me volledig aan bij de vraag. Ik wil erop wijzen dat het invoeren van de woonzorgzones in Brussel op een andere manier gebeurt dan in Vlaanderen, omdat je in de realiteit van Brussel met twee gemeenschappen zit die bevoegd zijn. Je moet dus naar een heel andere overlegstructuur gaan en je hebt een heel ander partnerschap. Je kunt van OCMW's bepaalde dingen niet of wel verwachten. Het vraagt een specifieke aanpak. Ik ben ook blij dat de ruimte er is om in Brussel die aparte aanpak daarvoor te hebben.

Er wordt al langer gewerkt met die woonzorgzones. We hebben lokale dienstencentra. Er wordt gestreefd naar een gebiedsdekkend aanbod. Er wordt dus op ingezet. Maar wat systematisch terugkomt is dat, als je in Brussel effectief gaat streven naar een gebiedsdekkend aanbod, je daar dan een enorme capaciteitsuitbreiding bij moet zien. Momenteel is de keuze om overal een beetje te doen, en niet op enkele plaatsen volledig inzetten. Ik weet niet of dat de juiste keuze is. Als we niet in alle zorgzones hetzelfde aanbod kunnen doen, moeten we er misschien voor kiezen om in bepaalde zones een volledig aanbod te hebben in plaats van in verschillende zones net niet genoeg te hebben en te maken dat je met een aanbod zit dat moet spartelen. Dat is een bedenking die ik heb.

Ik heb nog een heel concrete vraag. Ik had een vraag ingediend over een project, maar die werd geweigerd. Ik laat ze hier dus binnensluipen. Het is wel relevant. Er is één bepaald project dat aansluit bij het woonzorgbeleid, waar er met zorgcoördinatoren wordt gewerkt vanuit het RIZIV. Een coördinator bekeek

samen met de ouderen welke zorg iemand nodig heeft en welk aanbod er in de buurt is. Dat is ongelooflijk belangrijk. In Vlaanderen is het moeilijk om de weg te vinden in het aanbod, maar in Brussel is dat eens zo moeilijk. Ouderen zien door de bomen het bos niet. Ze weten vaak niet dat er hulp beschikbaar is omdat ze de weg niet kennen. De zorgcoördinatoren hadden een enorm centrale rol.

Doordat de bevoegdheid naar Vlaanderen is overgekomen, is het project gestopt. Het RIZIV ondersteunt nog wel de zwaarst zorgbehoevenden, maar van de elf medewerkers blijven er maar drie of vier over. Enkel de federale subsidie blijft. Minister, als u de filosofie van de woonzorg wilt uitbouwen, als u de idee steunt om mensen in hun lokale omgeving een aanbod te geven, bent u dan bereid om weer naar een gelijkaardig systeem te gaan of eventueel het systeem van de woonzorgcoördinatoren in Brussel weer op te starten? Het is immers absoluut een meerwaarde om ouderen te helpen bij het vinden van de juiste hulp.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, ik heb uiteraard kennis genomen van de veertig speerpunten uit het masterplan dat het Kenniscentrum Woonzorg heeft opgesteld voor de periode 2014-2020. De veertig actiepunten van dit plan bevinden zich zowel op het Brusselse als het Vlaamse beleidsniveau. De punten hebben betrekking op verschillende aspecten van woonzorg, gaande van woonzorgcentra voor hulpbehoevende ouderen tot gezinszorg en mantelzorg. Tevens vraagt het masterplan een intensieve samenwerking tussen de Vlaamse en Brusselse regeringen.

Vanwege het belang van een brede en gedragen Nederlandstalige ouderenzorg in Brussel moet het actieplan nu eerst en vooral verder bestudeerd en afgestemd worden met de diverse overheden, om te kijken hoe een aantal dingen daarvan effectief uitgevoerd kunnen worden. Dit omdat veel van de punten een aanpassing aan de huidige regelgeving vragen en daarnaast ook een ingrijpende financiële impact hebben en gelinkt zijn aan de regeerakkoorden.

Momenteel werken we in overleg met de koepels aan nieuwe beleidsimpulsen in het kader van de erkenningskalender. Die erkenningskalender werd ingevoerd om de vele woongelegenheden waarvoor een voorafgaande vergunning werd afgeleverd, binnen een afzienbare tijd om te zetten in woongelegenheden voor zorgbehoevende ouderen. In Brussel zijn er momenteel door de Vlaamse overheid 1234 woongelegenheden voorafgaand vergund. Daarvan zullen er 616 worden gerealiseerd in de volgende vier jaar.

Binnen de budgettaire marges en binnen de contouren van nieuwe beleidskeuzes zal de mogelijkheid worden geboden om lopende vergunningen om te zetten in een aantal bijkomende woongelegenheden. Dat zal moeten worden bekeken binnen wat daar budgettair nog mogelijk is. We zullen daarbij ook bekijken of er nog reconversies mogelijk zijn, zoals dat ook in het regeerakkoord is beschreven.

Ook de ouderenzorg in Brussel en de wenselijke evoluties zullen daarbij in rekening worden gebracht. Het klinkt misschien eigenaardig, maar vanuit een bepaalde hoek bekeken, is de ontwikkeling van die woonzorgzones in Brussel ook interessant voor de ontwikkeling van het ouderenzorgbeleid in Vlaanderen in het algemeen. Wat je daar kunt realiseren, zijn vaak evoluties die eigenlijk ook in andere grootstedelijke contexten bijvoorbeeld relevant kunnen zijn. Ik herinner me dat er tussen de mensen van Brussel en bijvoorbeeld Antwerpen, ook wel voldoende contacten zijn om te zien of daar de modellen en de vragen naar regels die aangepast zijn om de ontwikkelingen mogelijk te maken, niet kunnen worden gedeeld.

Ik kan u ook zeggen dat we op uitnodiging van minister Gatz, die bevoegd is voor de Brusselse aangelegenheden, deelnemen aan de stuurgroep Kenniscentrum

Woonzorg Brussel. Die stuurgroep stelt zich tot doel om het Masterplan Woonzorg Brussel te bespreken en in samenspraak te onderzoeken welke actiepunten gerealiseerd kunnen worden.

Mevrouw Van den Brandt, u vroeg naar de projecten over zorgcoördinatie. Ik begrijp dat het RIZIV-projecten waren die zijn stopgezet door het RIZIV aan de hand van een evaluatie die toen is gemaakt. *(Opmerkingen van mevrouw Elke Van den Brandt)*

De heer Peter Persyn (N-VA): Het gaat over de Protocol III-projecten. Ik was coördinator van dat eerste project en ik heb de pen gevoerd van het gereduceerde project. Het gaat om federale RIZIV-projecten. U hebt een punt. Het gaat in feite over het casemanagement waarover ik daarnet al sprak. De zorgcoördinatie van die zorgbehoevende bejaarden in de thuissituatie heeft een grote meerwaarde. Alleen is er noch federaal, noch Vlaams extra geld. Het gaat voorlopig nog om proefprojecten. Op last van het RIZIV is er naar een hogere zorggraad gegaan voor de cliënten die kunnen instappen in die proefprojecten en zijn de meeste van die projecten afgeslankt. Het budget is letterlijk gedecimeerd aan Vlaamse kant. In het verleden bedroeg het budget jaarlijks 27 miljoen euro. Nu bedraagt het nog 3 miljoen euro.

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

De heer Lionel Bajart (Open Vld): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

Ik wil benadrukken dat vooruitgang hierin natuurlijk echt noodzakelijk is. Wat de centra voor kortverblijf betreft, was er tot voor kort nog geen aanbod aan Vlaamse zijde. Recent zijn er drie vergunningen verleend aan drie initiatiefnemers. Ook voor de centra voor herstelverblijf is het aanbod in Brussel ontoereikend. In Brussel is er in feite nog geen centrum actief. Er is wel een vergunning toegekend van zestig eenheden. Ik wil graag een vergelijking maken: in Antwerpen zijn er voor gezinszorg 13,8 uren per 65-plusser, in Brussel gaat het om 8,14 uren.

Ik weet dat het niet evident is, maar hoe snel denkt u dat er kan worden voortgewerkt? Wanneer kan de formele goedkeuring worden verwacht zodat de mensen in het veld de problemen kunnen aanpakken?

Ik dank u.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Mevrouw Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil in heel het debat over woonzorg niet focussen op één project. Het RIZIV heeft bepaalde maatregelen stopgezet. Je kunt het debat voeren of dat op het federale of Vlaamse niveau moet gebeuren. In ons Vlaams regeerakkoord staan ook die zorgregiecoördinatoren. In het Vlaams regeerakkoord neemt u ook stappen om die thuiszorg effectief toegankelijk te maken. Deze projecten sluiten daar perfect bij aan.

Ik denk dat hier een kans wordt gemist om goed werkende projecten structureel te verankeren. Dat ze nu dreigen verloren te gaan in de discussie of het tot het federale of Vlaamse niveau behoort, vind ik bijzonder jammer voor de betrokken ouderen die daardoor minder ondersteuning krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Danielle Godderis-T'Jonck aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de communicatie in het kader van bevolkingsonderzoeken – 2103 (2014-2015)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck (N-VA): Een tijd geleden stelde ik een vraag om uitleg die echter onontvankelijk werd verklaard. Toch wil ik het belang hiervan toelichten.

Uit een studie van de Onafhankelijke Ziekenfondsen die ik toen aanhaalde, bleek dat één op honderd leden geen bezoek had gebracht aan een arts gedurende een periode van vijf jaar. Deze mensen worden dus niet preventief opgevolgd. Zo ging deze groep niet naar de huisarts, noch naar de tandarts voor een jaarlijkse controle.

Uit de nota van de Vlaamse Regering betreffende de gezondheidsdoelstellingen voor de bevolkingsonderzoeken blijkt dat Vlaanderen 8.926.270 euro uitgaf in 2014 aan bevolkingsonderzoeken om preventief te screenen. Zo kan men de behandeling sneller opstarten, waardoor de kansen op genezing groter worden. Ik vrees echter dat veel mensen geen gebruik zullen maken van deze screening. Waarom zou men deelnemen aan een screening die via de post binnenkomt, zoals bijvoorbeeld de staalnamesetjes voor het opsporen van dikkedarmkanker, als men al jaren geen gebruikmaakt van de gezondheidszorg?

Uiteraard moeten we de vrije keuze van de personen respecteren. Het vroegtijdig vaststellen van verschillende vormen van kanker is echter een belangrijk element in de verdere behandeling ervan. Operaties, uitzaaiingen, bestraling en chemotherapie zijn maar enkele aspecten waarvan een patiënt bij vroegtijdige diagnostiek gedeeltelijk bespaard kan blijven.

Ons doel is niet om aan overconsumptie van onze gezondheidszorg te doen, maar om door vroegdetectie en vroeginterventie de behandeling sneller te kunnen starten en de gevolgen te beperken.

Vorige week nog kaartten de media aan dat 20 procent van de vrouwen nooit op raadpleging gaat bij de gynaecoloog. Dat bleek uit een onderzoek van het onderzoeksbureau iVOX dat werd uitgevoerd in opdracht van Roche. De redenen zijn uiteenlopend: kennistekort, schaamte, geldgebrek enzovoort.

Deze problematiek sluit aan bij de vragen die ik vandaag stel.

Minister, hoe rijmt u de resultaten van deze studie met de bevindingen uit de huidige sensibiliserings- en preventieprojecten? Wordt elke doelgroep wel voldoende bereikt? Vindt u het opportuun om de mensen hierrond verder te sensibiliseren?

De website van het Agentschap Zorg en Gezondheid vermeldt dat de deelnamegraad aan het borstkankeronderzoek slechts 51,2 procent bedroeg in 2011 en 2012. Welke andere communicatiemogelijkheden bestaan er om een grotere populatie te bereiken? In hoeverre neemt u initiatieven om die ook in te zetten?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, in het artikel waarnaar u verwijst, wordt gesteld dat "één op de honderd Belgen in vijf jaar tijd geen beroep heeft gedaan op medische verzorging." Het ziekenfonds stelde ook een profiel op van de

zogenaamde niet-gebruikers van geneeskundige verzorging. Ik citeer: "De grootste groep niet-gebruikers bleek te bestaan uit jonge, alleenstaande mannen. Het is bekend dat mannen minder begaan zijn met hun gezondheid dan vrouwen. Als ze ook nog alleen wonen, zonder moeder of partner, is preventie niet hun eerste zorg."

De Vlaamse bevolkingsonderzoeken hebben de volgende doelgroepen: voor baarmoederhalskanker vrouwen tussen 25 en 64 jaar, voor borstkanker vrouwen tussen 50 en 69 jaar, voor dikkedarmkanker mannen en vrouwen tussen 56 en 74 jaar. We kunnen stellen dat de groep die zogenaamd 'onderconsumeert' niet vervat zit in de doelgroep van de Vlaamse bevolkingsonderzoeken.

Het sensibiliseren en informeren van de burger over de Vlaamse bevolkingsonderzoeken naar kanker gebeurt via verschillende kanalen om zo veel mogelijk mensen te bereiken. Naast de klassieke werkwijze, die u aangeeft, via verwijzing van de arts of huisarts of rechtstreeks via de uitnodigingsbrief van de Vlaamse overheid, doen we ook een beroep op andere kanalen. We weten dat informeren via meerdere wegen tegelijk belangrijk is om iedereen zo maximaal mogelijk te bereiken.

Ik som een aantal acties op. Om te beginnen houden we de website bevolkingsonderzoek.be volledig en up-to-date. Daarnaast beschikken we over de 0800-lijn van het Centrum voor Kankeropsporing. Verder informeren de ziekenfondsen hun leden. Ze hebben hiertoe de opdracht via de organieke wetgeving van 6 augustus 1990, die bepaalt: "Verlenen van hulp, voorlichting, begeleiding en bijstand met het oog op het bevorderen van het fysiek, psychisch of sociaal welzijn." De evaluatie van deze wettelijke verplichting is mee bepalend voor de variabele federale dotatie voor administratiekosten.

Bijkomend zit deze opdracht ook vervat in de resultaatsgebieden van de Vlaamse beheersovereenkomsten die de landsbonden sloten in het kader van het preventieve gezondheidsbeleid. Ook de lokale besturen, ondersteund door het loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (Logo) en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), zetten de bevolkingsonderzoeken naar kanker lokaal in de kijker via de methodiek Gezonde Gemeente.

Andere belangrijke spelers zijn middenveldorganisaties zoals vrouwenverenigingen, socioculturele verenigingen, seniorenverenigingen, ngo's zoals Stichting tegen Kanker, Kom op tegen kanker, Think-Pink, Stop Darmkanker, patiëntenverenigingen, verenigingen die zich richten op kwetsbare personen zoals Samenlevingsopbouw, het Netwerk tegen armoede enzovoort. Bovendien investeren we in tijdelijke campagnes om de herkenbaarheid van de bevolkingsonderzoeken te verhogen, zo was er deze maand de massamediacampagne. Ik weet niet of u het hebt gezien, ook op de televisie. Verder wordt er werk gemaakt van het verspreiden van methodieken die zich richten op specifieke doelgroepen, zoals het Mammoboxspel, dat werd ontwikkeld door de Logo's in samenwerking met het Centrum voor Kankeropsporing.

De recent opgerichte Vlaamse werkgroep Sensibilisering, waarvan de genoemde organisaties lid zijn, heeft hierbij een belangrijke rol. Een eerste stap is het ontwikkelen van een informatie- en sensibiliseringsplan voor de bevolkingsonderzoeken. Dit zal in het najaar klaar zijn. Hierdoor zal er een consensus zijn over welke boodschap, voor wie, wanneer en via welke kanalen verspreid zal worden. Het is ook de bedoeling om duidelijke en uniforme informatie op maat van de verschillende doelgroepen en subdoelgroepen te verspreiden volgens een uniforme huisstijl.

Door het voortdurend monitoren en jaarlijks evalueren van de participatie kunnen we waar nodig bijsturen. Het volgende jaarrapport zal in oktober beschikbaar zijn. Het is de bedoeling om door de koppeling van gegevens en verdere analyses, meer

te weten te komen over specifieke noden en dus mogelijkheden tot sensibilisatie. Uiteraard doen we dit voor zover de privacywetgeving het toelaat. Zo willen we de participatiecijfers bestuderen tot op het niveau van de statistische sectoren. Dat maakt specifieke interventies mogelijk op een heel laag niveau.

De huidige participatiegraad voor het bevolkingsonderzoek naar borstkanker schommelt effectief rond 50 procent in Vlaanderen, dus onder het vooropgezette doel van 75 procent van de vrouwen uit de doelgroep. We hebben onze doelstelling nog niet bereikt, maar we hopen dat de hierboven geschetste initiatieven hiertoe een bijdrage kunnen leveren.

Toch maak ik enkele belangrijke randbemerkingen. Momenteel wordt een relatief groot aantal vrouwen uit de doelgroep gescreend door middel van een diagnostische mammografie, en dus buiten het programma. Die vrouwen zijn niet meegeteld in de deelnamecijfers. De deelnamegraad aan het Vlaams bevolkingsonderzoek kan verhogen door die vrouwen te oriënteren van de diagnostische mammografie en de bijhorende echografieën naar de screeningsmammografie. Hiervoor is een aanpassing van de federale nomenclatuur nodig, waarbij de diagnostische mammografieën voor vrouwen van 50 tot 69 jaar enkel nog in bepaalde omstandigheden worden terugbetaald. Voorbeelden daarvan zijn symptomen, een verhoogd risico om familiale, erfelijke of andere redenen, of de opvolging van vastgestelde letsels. We nemen dit mee als aandachtspunt naar de interministeriële conferentie.

Een tweede bedenking is dat goede voorlichting van de burger en volgehouden sensibilisering van de doelgroepen over bevolkingsonderzoek naar kanker noodzakelijk zijn. We bieden een test aan voor vrouwen die niet ziek zijn en geen klachten hebben, en aan screening zijn ook nadelen verbonden. We weten dat de bevolkingsonderzoeken kwaliteitsvol worden uitgevoerd en in die omstandigheden op populatieniveau een gezondheidswinst opleveren aan een aanvaardbare kost. Onze bevolkingsonderzoeken zijn dus kosteneffectief.

Maar op individueel niveau kan een deelnemer er toch nadeel van ondervinden. We moeten dus de mensen goed informeren, irrationele en andere drempels wegwerken, maar hen tegelijk ook de mogelijkheid geven om een weloverwogen keuze te maken om eventueel niet deel te nemen, ook al is dit nadelig voor onze deelnamecijfers. Het is daarom uitermate belangrijk dat alle inspanningen voor het verhogen van de participatiegraad rekening houden met het feit dat het nodig is dat de burger op vrijwillige basis een geïnformeerde keuze kan maken over al dan niet deelname. Dat is een belangrijk accent in de huidige gezondheidsdoelstelling, waarmee we ook inspelen op de internationale aanbevelingen.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord, dat mij tevreden stelt. Voorkomen is altijd beter dan genezen. We kijken uit naar de resultaten eind dit jaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.